

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

Uczenie się przez całe życie – możliwości nauki dla seniorów.

*Charakterystyka Uniwersytetów Trzeciego Wieku
z Województwa Kujawsko-Pomorskiego.*

Spis treści

I.	Wprowadzenie	4
1)	Rys historyczny	4
2)	Formy organizacyjno-prawne uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce	6
3)	Główne cele działania uniwersytetów trzeciego wieku	7
II.	Raport z badania.....	8
1)	Informacje ogólne.....	8
2)	Forma organizacyjno-prawna UTW	9
3)	Cele działalności UTW.....	11
4)	Słuchacze UTW	12
5)	Program UTW	13
a)	Wykłady	15
b)	Zajęcia.....	16
c)	Wydarzenia/imprezy okolicznościowe	17
6)	Formy samopomocy	19
7)	Źródła finansowania	19
8)	Kadra UTW	20
9)	Czynniki utrudniające funkcjonowanie UTW.....	21
10)	Potrzeby UTW.....	22
11)	Promocja działalności UTW	23
12)	Współpraca z innymi instytucjami.....	24
III.	Podsumowanie	26
IV.	Noty informacyjne o UTW	27
V.	Załącznik – wykaz uniwersytetów trzeciego wieku z województwa kujawsko-pomorskiego.....	39

I. Wprowadzenie

W dobie demograficznych zmian, obserwując zjawisko postępującego starzenia się społeczeństwa wskazane byłoby zintensyfikowanie działań zmierzających do integracji i aktywizacji osób starszych. Jednym z takich zadań jest wspieranie instytucji zrzeszających i uaktywniających seniorów poprzez m.in. upowszechnianie informacji nt. prowadzonej działalności, rodzaju i zakresu oferowanych usług oraz zasad rekrutacji. W Polsce działa coraz więcej takich placówek, są to m.in. uniwersytety trzeciego wieku, kluby seniora, Polskie Związki Emerytów, Rencistów i Inwalidów czy dzienne domy pomocy. Instytucją, która łączy w sobie zarówno funkcje edukacyjne, kulturalne, integracyjne i aktywizacyjne jest **uniwersytet trzeciego wieku**. Jest to *placówka dydaktyczna dla osób w podeszłym wieku, której celem jest poprawa jakości życia osób starszych*¹. Służy przede wszystkim rozwijaniu sprawności intelektualnych, kulturalnych i fizycznych osób starszych oraz pomaga w integracji seniorów z różnymi środowiskami. W ofercie programowej proponowane są m.in. wykłady, seminaria, koła zainteresowań, lektoraty języków obcych, zajęcia artystyczne, komputerowe i rekreacyjne².

1) Rys historyczny

Zmiany demograficzne i wydłużające się ludzkie życie przyczyniły się do zmiany świadomości i oczekiwań osób starszych oraz do wzrostu ich wymagań, co do jakości życia. Seniorzy chcieli pozostać jak najdłużej aktywni, twórczy, mieć możliwość dokształcania i nabywania nowych umiejętności. Tak narodziła się idea kształcenia ustawicznego w formie tworzenia uniwersytetów trzeciego wieku. Prekursorem utworzenia placówki dydaktycznej dla seniorów był Pierre Vellas, który w 1973 roku przy Uniwersytecie w Tuluzie (Francja) powołał pierwszy UTW na świecie³. *W niedługim czasie na terenie całej Europy i poza nią zaczęły powstawać podobne placówki. Już dwa lata później, w roku 1975, powstał pierwszy UTW w Warszawie, założony przez prof. Halinę Szwarz (...)*⁴. Obecnie, zgodnie z danymi Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wiek, w Polsce funkcjonuje 477 UTW⁵. Jak przedstawiono na mapie nr 1 najwięcej uniwersytetów działa w województwie mazowieckim – 73, najmniej natomiast w województwie świętokrzyskim – 8. Województwo kujawsko-pomorskie pod względem liczby UTW sytuuje się na 5 miejscu w kraju z liczbą 43⁶ uniwersytetów.

¹ K. Lewkowicz, *Szkolenie ustawiczne seniorów jako jedna z form tworzenia społeczeństwa wiedzy*, Uniwersytet Trzeciego Wiek, Warszawa 2008, s. 2.

² *Informator dla Seniora*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, Toruń 2012, s. 42.

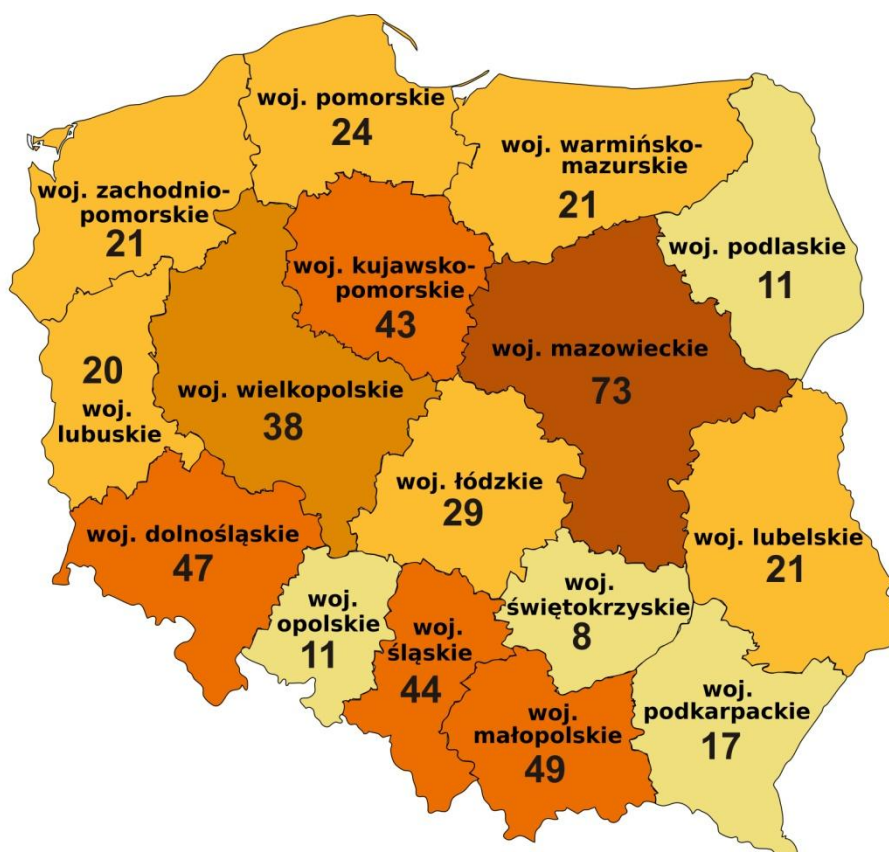
³ K. Lewkowicz, dz. cyt., s. 2 oraz D. Jachowicz, W. Nalepa, *Tworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wiek krok po kroku*, Nowy Sącz 2012, s. 7.

⁴ K. Lewkowicz, dz. cyt., s. 2.

⁵ Dane na styczeń 2014 r. na podstawie Bazy UTW zamieszczonej na stronie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wiek, http://www.federacjaautw.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=556&Itemid=121 (data korzystania: 14.01.2015 r.)

⁶ Według danych ROPS w Toruniu na koniec 2014 roku w naszym województwie funkcjonowały 24 uniwersytety trzeciego wieku i 22 filie. Rozbieżności w liczbie UTW mogą wynikać z innej daty aktualizacji bazy danych o UTW oraz odmiennego podziału uniwersytetów (Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wiek ujęła filie UTW w ogólnej liczbie UTW).

Mapa 1. Liczba uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce w poszczególnych województwach w 2014 roku

Liczba uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce w poszczególnych województwach w 2014 roku

- od 8 do 19 UTW (4 województwa)
- od 20 do 29 UTW (6 województw)
- od 30 do 39 UTW (1 województwo)
- od 40 do 49 UTW (4 województwa)
- od 50 do 73 UTW (1 województwo)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy UTW zamieszczonej na stronie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Tabela 1. Liczba uniwersytetów trzeciego wieku w poszczególnych województwach

L. p.	Województwo	Liczba UTW
1	Województwo Mazowieckie	73
2	Województwo Małopolskie	49
3	Województwo Dolnośląskie	47
4	Województwo Śląskie	44
5	Województwo Kujawsko-Pomorskie	43
6	Województwo Wielkopolskie	38
7	Województwo Łódzkie	29
8	Województwo Pomorskie	24
9	Województwo Lubelskie	21
10	Województwo Warmińsko-Mazurskie	21

L. p.	Województwo	Liczba UTW
11	Województwo Zachodniopomorskie	21
12	Województwo Lubuskie	20
13	Województwo Podkarpackie	17
14	Województwo Opolskie	11
15	Województwo Podlaskie	11
16	Województwo Świętokrzyskie	8
razem		477

Źródło: Baza UTW zamieszczona na stronie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Analizując prognozy stałego przyrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, różnorodność alternatyw pozyskiwania środków na działania aktywizujące i wspierające seniorów oraz widoczny od kilku lat rozwój obszaru kształcenia osób starszych, można przypuszczać, że w najbliższej przyszłości liczba uniwersytetów trzeciego wieku będzie stale rosła⁷.

2) Formy organizacyjno-prawne uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce

Pod względem formy organizacyjnej i strukturalnej uniwersytetów trzeciego wieku, w Polsce można wyróżnić 4 główne typy UTW. Są to UTW:

- a) **działające jako organizacje pozarządowe** (głównie stowarzyszenia), mające osobowość prawną, niezależność organizacyjną i samodzielność przy planowaniu zajęć i wyborze kadry. Władze UTW (zarząd i organ kontroli) wybierane są zgodnie z zapisami statutu placówki. Za uczestnictwo w UTW pobierane są składki członkowskie lub opłaty za udział w zajęciach. Podmioty te, by wzbogacić ofertę edukacyjną i kadrę dydaktyczną oraz podnieść rangę UTW, często nawiązują współpracę z innymi instytucjami, np. uczelniami wyższymi, jednostkami samorządu, czy organizacjami pozarządowymi.
- b) **działające w strukturach innych organizacji pozarządowych**, których cele statutowe obejmują – obok innych – także działania na rzecz wsparcia i aktywizacji osób starszych. Podmioty te, mimo iż swoją działalność opierają na zapisach statutu organizacji macierzystej, to posiadają dużą niezależność w działalności oraz własny zarząd.
- c) **działające w strukturach uczelni wyższych** – publicznych i niepublicznych, które powoływane są przez władze uczelni. W swojej działalności zależne są organizacyjnie i finansowo od uczelni wyższej. To ona ustala zasady funkcjonowania oraz wspiera UTW przy określaniu i organizowaniu oferty dydaktycznej. Od słuchaczy pobierane są opłaty za uczestnictwo w zajęciach.
- d) **działające w strukturach jednostek organizacyjnych samorządu lokalnego** (np. ośrodkach kultury, bibliotekach, ośrodkach pomocy społecznej, itp.), które powoływane są przez władze samorządowe i zależne od nich pod względem

⁷ D. Jachowicz, W. Nalepa, dz. cyt., s. 9.

strukturalnym i finansowym. To władze samorządowe ustalają zasady funkcjonowania oraz wspierają UTW przy określaniu i organizowaniu oferty dydaktycznej. Od słuchaczy pobierane są opłaty za uczestnictwo w zajęciach⁸.

Obecnie w Polsce pod względem organizacyjno-prawnym UTW najliczniejszą grupę stanowią organizacje pozarządowe. Uwarunkowane to może być przede wszystkim niezależnością organizacyjną oraz samodzielnością w przygotowywaniu oferty edukacyjnej i zaplecza logistycznego⁹.

3) Główne cele działania uniwersytetów trzeciego wieku

Ideą przyświecającą powoływaniu uniwersytetów trzeciego wieku było umożliwienie seniorom zdobywania i uzupełniania wiedzy. Z biegiem lat cel ten pozostał niezmienny, zaczęto natomiast poszerzać obszar oddziaływania UTW nie tylko na strefę edukacyjną, ale również kulturalną, sportową czy integracyjną. Stąd różnorodność oferowanych zajęć, od wykładów tematycznych, lektoratów, zajęć plastycznych, muzycznych i sportowych, poznawania nowych technologii, po spotkania dot. kształtowania zdrowego i aktywnego stylu życia, nastawione na integrację międzypokoleniową¹⁰. *Można powiedzieć, że działalność UTW zmierza do szerokiego włączenia osób starszych w wielowymiarowy proces edukacji, aktywizacji i integracji, nadający sens życiu, na tle przemian cywilizacyjnych, społecznych i kulturowych. Inspirowanie seniorów do różnych form aktywności umysłowej i fizycznej, w tym społecznej, kulturowej, prozdrowotnej, ma za zadanie przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu i przejawom dyskryminacji. To także wyraz troski o zapewnienie osobom w wieku dojrzałym godnego miejsca w społeczeństwie obywatelskim¹¹.*

⁸ Tamże, s. 9.

⁹ Tamże, s. 10.

¹⁰ W. Borczyk, B. Knapik, W. Knapik, W. Nalepa, *Standardy działania uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce*, Nowy Sącz 2012, s. 11 – 12.

¹¹ Tamże, s. 12.

II. Raport z badania

1) Informacje ogólne

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu pod koniec 2014 roku przeprowadził badanie wśród uniwersytetów trzeciego wieku z województwa kujawsko-pomorskiego, którego celem była diagnoza sytuacji kujawsko-pomorskich UTW, poznanie oferty programowej oraz stworzenie informatora o UTW funkcjonujących w naszym regionie.

Kwestionariusz ankiety został wysłany do uniwersytetów trzeciego wieku oraz filii UTW z naszego regionu – według bazy danych opracowanej przez ROPS w Toruniu. Ankiety otrzymały 24 uniwersytety oraz 22 filie UTW. Według danych ROPS w Toruniu największa liczba UTW funkcjonowała w Bydgoszczy – 7 UTW. W przypadku filii UTW najwięcej, bo aż 17 miał Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, następnie Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego wieku przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku – 5 filii. Jak pokazuje poniższa mapa największa liczebność UTW i filii UTW znajdowała się w zachodniej części województwa. Rejon wschodni był pod tym względem zdecydowanie uboższy.

Mapa 2. Uniwersytety trzeciego wieku w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku

Źródło: Dane gromadzone przez ROPS w Toruniu

- 14 uniwersytetów trzeciego wieku,
- 6 filii UTW¹².

Poniższa mapa obrazuje rozmieszczenie terytorialne uniwersytetów trzeciego wieku, które wzięły udział w badaniu.

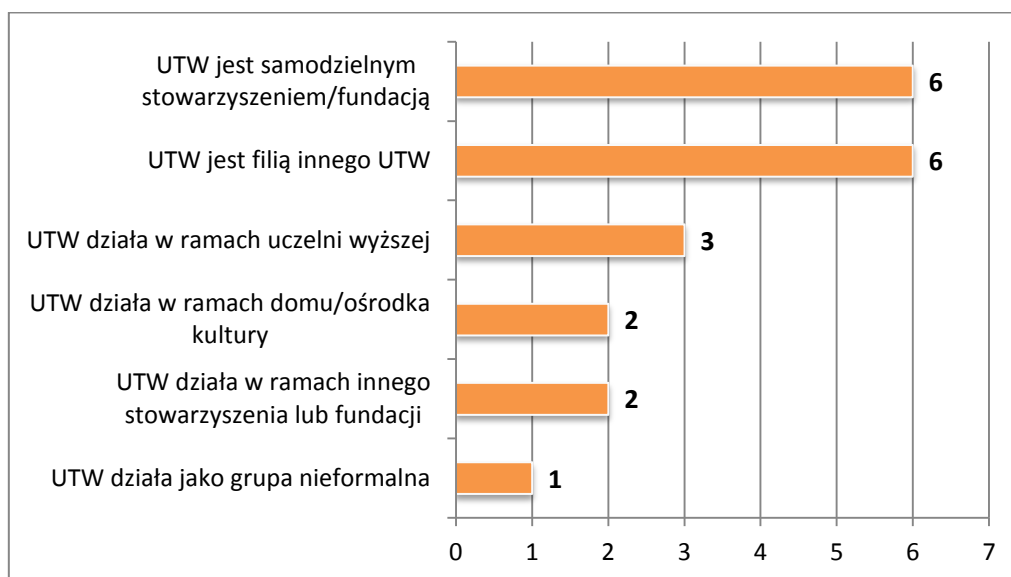
Map of the Bydgoszcz region showing the locations of 14 third-century universities (marked with orange icons) and 6 UTW files (marked with yellow icons). The map includes numerous towns and cities, with specific locations highlighted in orange and marked with icons. The legend indicates that orange icons represent third-century universities (14) and yellow icons represent UTW files (6).

2) Forma organizacyjno-prawna UTW

Z przebadanych uniwersytetów trzeciego wieku najwięcej jest samodzielnym stowarzyszeniem/fundacją oraz filią innego UTW (po 6 wskazań). Następnie trzy UTW działają w ramach uczelni wyższej, dwa w ramach domu/ośrodka kultury oraz innego stowarzyszenia lub fundacji, zaś jeden UTW jest grupą nieformalną. Powyższe dane przedstawia wykres nr 1.

9

Wykres 1. Formy organizacyjno-prawne UTW

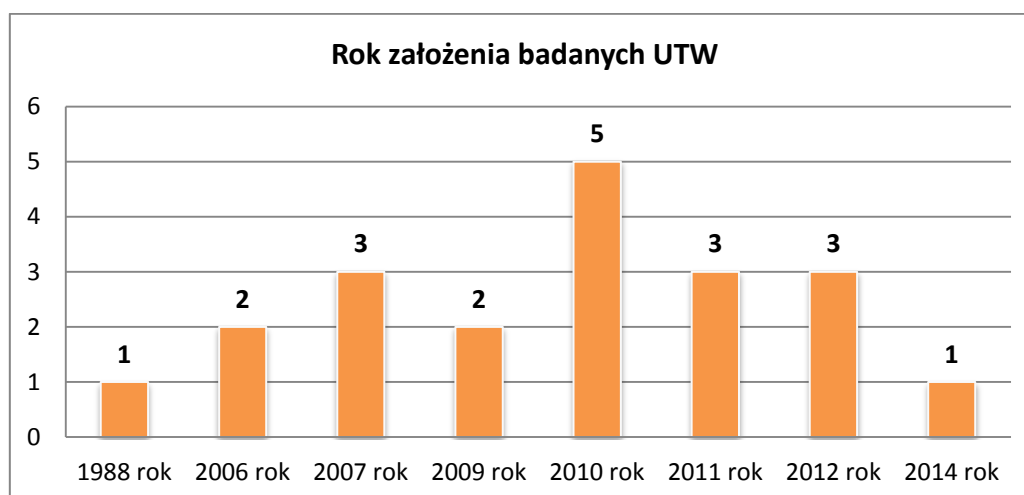

Źródło: Opracowanie własne

Należy zwrócić uwagę, że forma organizacyjno-prawna w znacznym stopniu uwarunkowuje możliwości działania i rozwoju UTW oraz jego potrzeby. Ta różnorodność organizacyjna sprawia, że wszelka oferta pomocowa i wsparcie kierowane do tych instytucji musi być dostosowane do ich specyfiki¹³.

Wykres 2 przedstawia natomiast rok założenia uniwersytetów trzeciego wieku biorących udział w badaniu.

Wykres 2. Rok założenia badanych UTW

Źródło: Opracowanie własne

Najstarszym przebadanym uniwersytetem był Toruński Uniwersytet Trzeciego Wieku, który powstał już w 1988 roku, najmłodszym natomiast Uniwersytet III Wieku Fundacji Ekspert - Kujawy w Inowrocławiu przy Wyższej Szkole Pedagogiczno-Technicznej w Koninie, który założony został w 2014 roku. Ponadto powyższe dane obrazują dynamiczny rozwój UTW w ostatniej dekadzie – 12

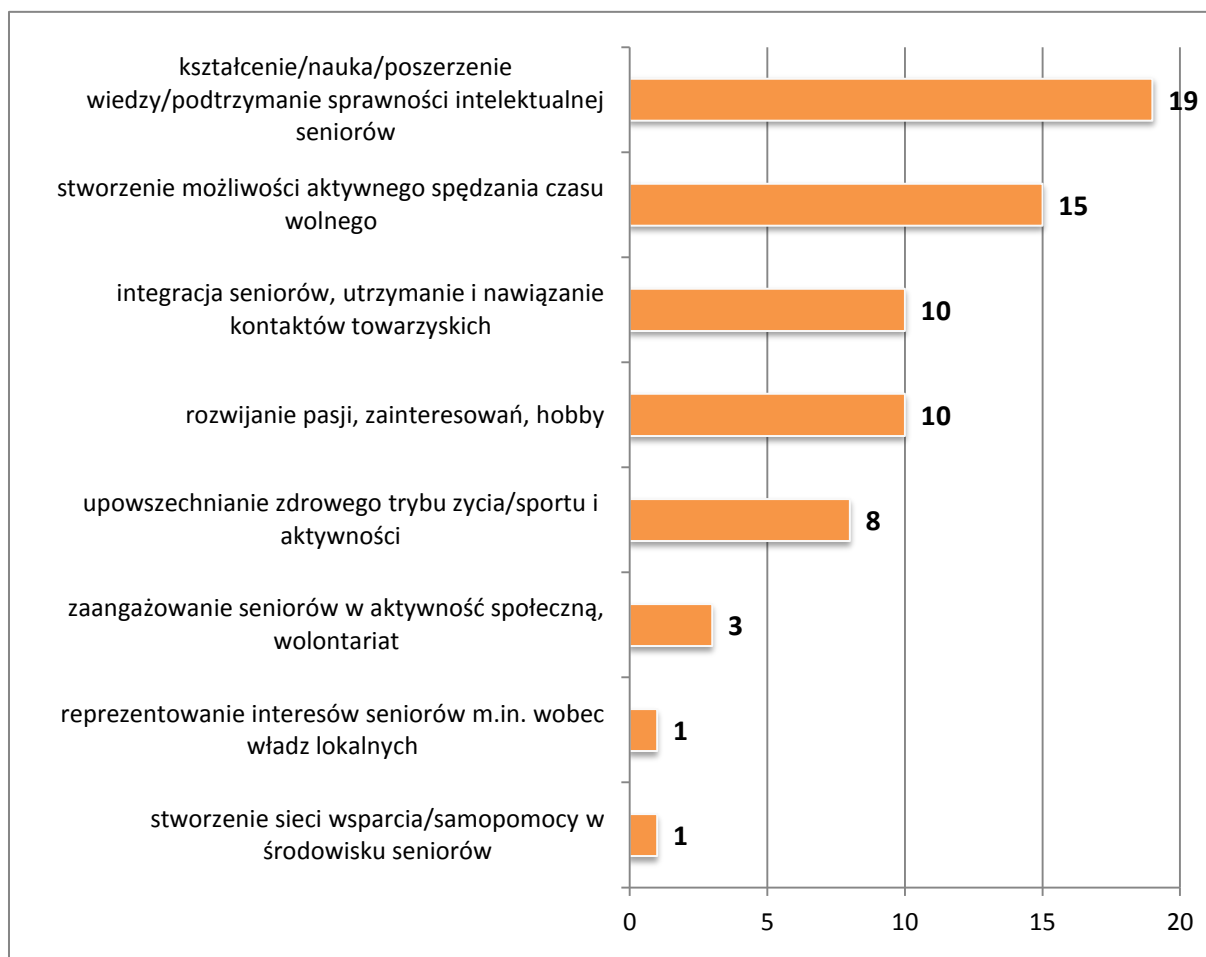
¹³ M. Lenart, *Raport z diagnozy uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce*, Nowy Sącz 2009, s. 5.

z 20 UTW udzielających odpowiedzi na to pytanie zostało założonych po 2006 roku, najwięcej, bo aż 5 w 2010 roku.

3) Cele działalności UTW

Jak wspomniano we wprowadzeniu, głównymi celami UTW są kształcenie i poszerzanie wiedzy przez osoby starsze, ich aktywizacja i integracja, rozwijanie pasji oraz upowszechnianie zdrowego trybu życia. Na pytanie o cele, które przyświecają działalności UTW, aż 19 z 20 placówek biorących udział w badaniu odpowiedziało, że *kształcenie/nauka/poszerzanie wiedzy i podtrzymywanie sprawności intelektualnej seniorów*. Kolejnym istotnym celem działania przebadanych UTW jest *stworzenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego* (na ten cel zwróciło uwagę 15 UTW). Najmniej znaczącymi elementami funkcjonowania uniwersytetów trzeciego wieku okazały się: *stworzenie sieci wsparcia/samopomocy w środowisku seniorów* oraz *reprezentowanie interesów seniorów m.in. wobec władz lokalnych* (po 1 wskazaniu). Poniższy wykres przedstawia najważniejsze cele działalności UTW¹⁴.

Wykres 3. Cele przyświecające działalności UTW

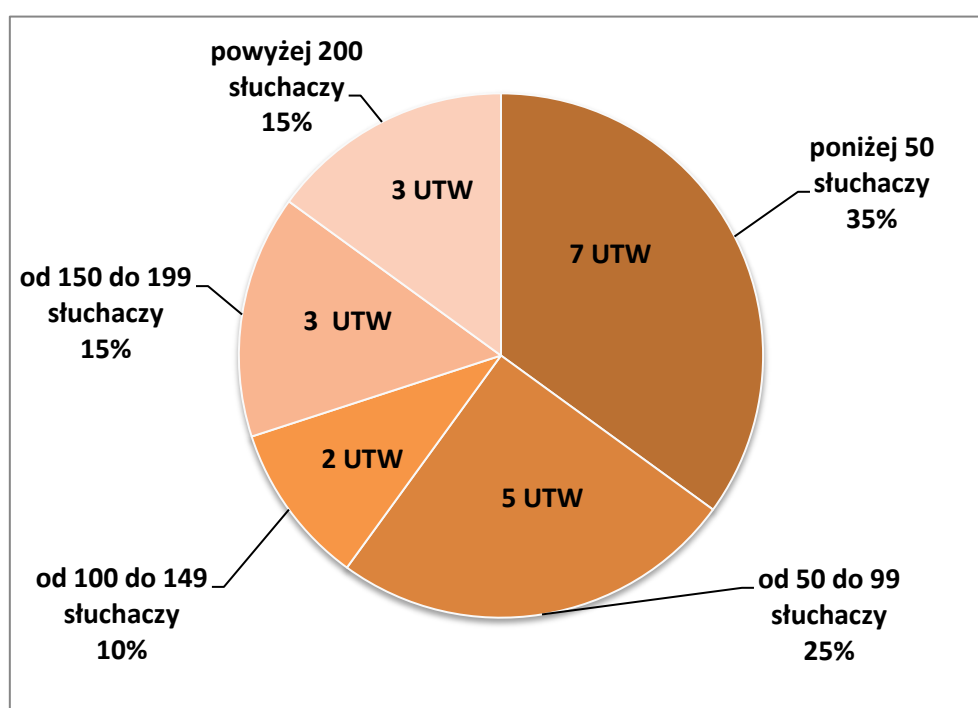
Źródło: Opracowanie własne

¹⁴ Udzielając odpowiedzi na pytanie dot. celów przyświecających działalności UTW badani proszeni byli o zaznaczenie max 3 wskazań z podanej kafeterii, jednak 4 UTW zaznaczyły więcej niż 3 odpowiedzi. Ogółem na ww. pytanie było 67 wskazań.

4) Słuchacze UTW

Istotną cechą różnicującą badane uniwersytety, chociażby ze względu na zakres działalności, jest liczba uczestników. Na zajęcia do ankietowanych UTW uczęszcza od kilkunastu do ponad 1 300 osób. Ogólna liczba słuchaczy w przebadanych uniwersytetach wyniosła 3 225 osób. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – uczestniczek UTW było 2 597, natomiast mężczyzn było zaledwie 427¹⁵. Największą liczbę słuchaczy wykazał Toruński Uniwersytet Trzeciego Wieku – 1 311 uczestników (tj. 41% ogółu wszystkich członków ankietowanych UTW). Na drugim miejscu plasuje się Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, który ma jednak dużo mniejszą liczbę słuchaczy – bo 315. Jak przedstawiono na wykresie 4 wśród UTW biorących udział w badaniu dominują placówki liczące do 99 słuchaczy, takich uniwersytetów było 12.

Wykres 4. Podział badanych UTW według liczby słuchaczy

Źródło: Opracowanie własne

Liczba uczestników uniwersytetów trzeciego wieku w sposób znaczący zależy od długości czasu funkcjonowania uniwersytetu, tzn. im wcześniej powstał UTW, tym liczy większe grono słuchaczy (gdyż z roku na rok może ich przybywać) oraz od lokalizacji uniwersytetu, im większe miasto, tym lepsza perspektywa na rekrutację uczestników. Dla przykładu, Toruński Uniwersytet Trzeciego Wieku, który posiada największą liczbę uczestników wśród badanych placówek, tj. 1 311 osób powstał w 1988 roku, natomiast najmłodszy UTW, tj. Uniwersytet III Wieku Fundacji Ekspert - Kujawy w Inowrocławiu, który rozpoczął działalność w 2014 roku liczy 134 słuchaczy.

Przy rekrutacji na zajęcia do uniwersytetów trzeciego wieku często obowiązują pewne kryteria. Najczęstszym warunkiem jest *osiągnięcie odpowiedniego wieku, tj. powyżej 50 lat* (7 wskazań) oraz co się z tym wiąże *posiadanie statusu emeryta/rencisty* (4 wskazania). Sporadycznie wymagane jest również *określone miejsce zamieszkania np. dzielnica, czy powiat* (jedynie

¹⁵ 2 UTW nie podały liczby uczestników UTW w podziale na płeć.

2 wskazania). Jednak w blisko połowie ankietowanych UTW (9 uniwersytetów) przy rekrutacji na studia nie obowiązuje żadne kryterium¹⁶.

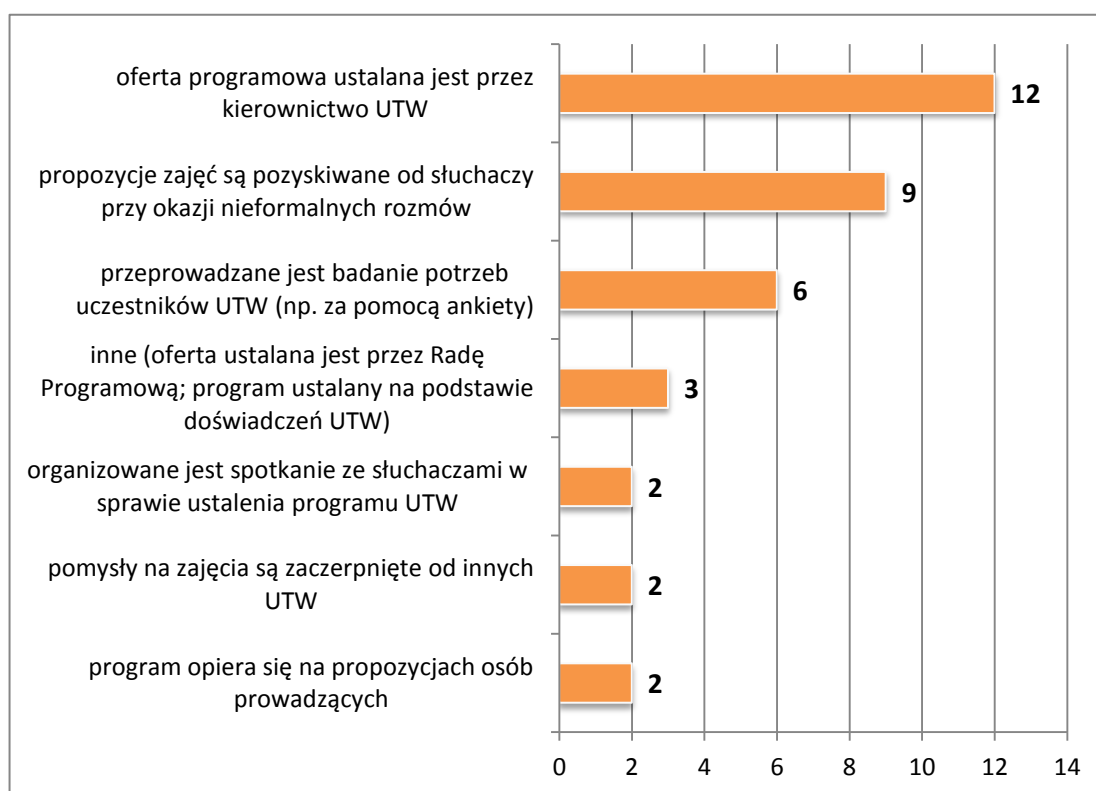
Wprowadzenie kryteriów przy rekrutacji może być wymuszane przez określony limit miejsc dla słuchaczy uniwersytetów trzeciego wieku. W przypadku 16 ankietowanych UTW (tj. 80% ogółu badanych) nie ma żadnych ograniczeń co do liczby uczestników. Jedynie 4 uniwersytety wskazały na obowiązujące je limity, w przedziałach od 41 do 160 miejsc.

Rozwojowość i atrakcyjność uniwersytetów trzeciego wieku zależy m.in. od zainteresowania uczestnictwem w UTW wśród samych seniorów. Jak pokazują pozyskane dane to zainteresowanie utrzymuje się na średnim poziomie (6 wskazań), a liczba uczestników pozostaje na optymalnym poziomie (8 wskazań). Jedynie w przypadku 4 uniwersytetów zainteresowanie przewyższa liczbę przewidzianych miejsc.

5) Program UTW

W zależności od struktury organizacyjno-prawnej UTW oraz oczekiwań słuchaczy ustalany jest program zajęć na dany rok akademicki. W przebadanych UTW najbardziej popularną metodą ustalania programu dydaktycznego jest określenie go przez kierownictwo UTW (wskazało tak 12 z 20 przebadanych placówek). Często praktykowane jest również pozyskiwanie propozycji zajęć od słuchaczy przy okazji nieformalnych rozmów (9 wskazań) oraz przeprowadzanie badania potrzeb wśród uczestników UTW (6 wskazań).

Wykres 5. Sposób ustalania programu UTW¹⁷

Źródło: Opracowanie własne

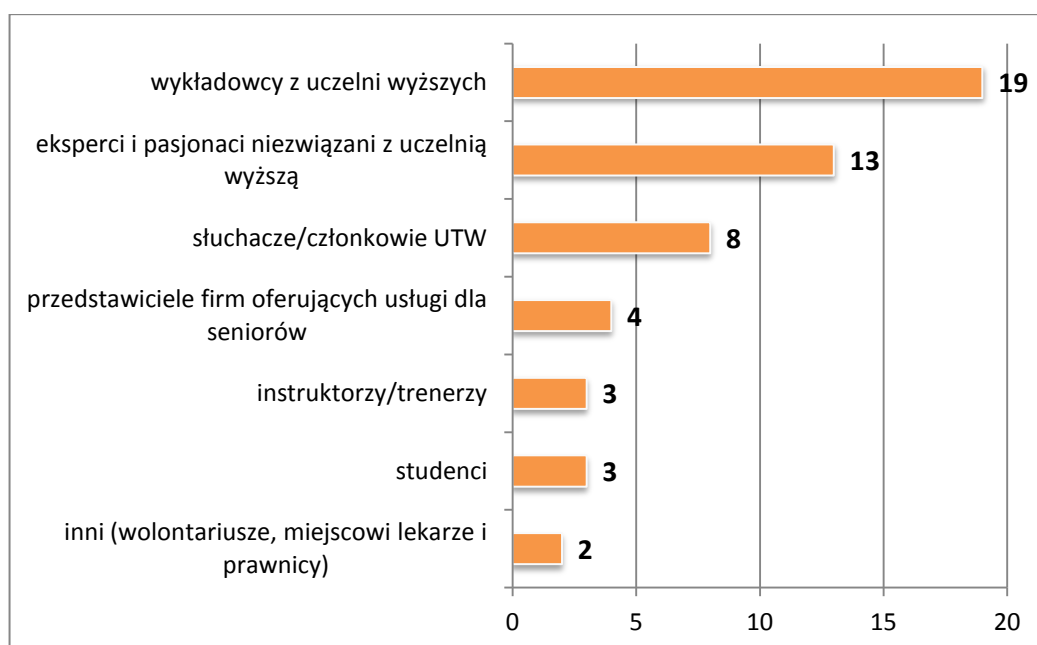
¹⁶ Badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

¹⁷ Badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Z biegiem lat zmienił się zakres oferty edukacyjnej proponowanej przez uniwersytety trzeciego wieku. Współcześnie program dydaktyczny UTW opiera się przede wszystkim na wykładach¹⁸, zajęciach¹⁹ oraz organizowanych wydarzeniach²⁰. W zależności od rodzaju spotkania odbywa się ono w określonym terminie i o odpowiedniej porze. Wszystkie przebadane UTW odpowiedziały, że wykłady i zajęcia odbywają się w dni powszednie, najczęściej w godzinach popołudniowych (17 wskazań), następnie w godzinach przedpołudniowych (9 wskazań), rzadziej wieczorem (3 wskazania)²¹. Jedynie jedna placówka zwróciła uwagę, że w weekendy mogą odbywać się zorganizowane wydarzenia (np. wycieczki czy wyjścia do instytucji kultury).

Zajęcia i wykłady mogą być prowadzone m.in. przez kadrę uczelni wyższej, studentów, ekspertów z danej dziedziny czy samych członków UTW. W przypadku badanych placówek kształcących seniorów najpopularniejszymi wykładowcami są *przedstawiciele kadry z uczelni wyższej* (19 wskazań) oraz *eksperci i pasjonaci niezwiązani z uczelnią wyższą* (13 wskazań). Rzadziej spotkania prowadzone są przez *wolontariuszy, studentów, instruktorów/trenerów czy przedstawicieli firm oferujących usługi dla seniorów*.

Wykres 6. Prowadzący wykłady/zajęcia dla słuchaczy UTW²²

Źródło: Opracowanie własne

¹⁸ Przez wykłady rozumiemy spotkania dydaktyczne, w których uczestniczy większość słuchaczy UTW, nie wykonując w trakcie ich trwania zadań praktycznych czy ćwiczeń.

¹⁹ Przez zajęcia rozumiemy wszelkiego rodzaju grupy, sekcje, koła zainteresowań, warsztaty itp. dla stosunkowo niewielkiej grupy odbiorców, w których wymagane jest aktywne uczestnictwo słuchaczy UTW. Zajęcia najczęściej odbywają się regularnie (np. co tydzień) i cyklicznie (np. pięć spotkań tematycznych).

²⁰ Przez wydarzenia rozumiemy wszelkie imprezy okolicznościowe organizowane przez UTW.

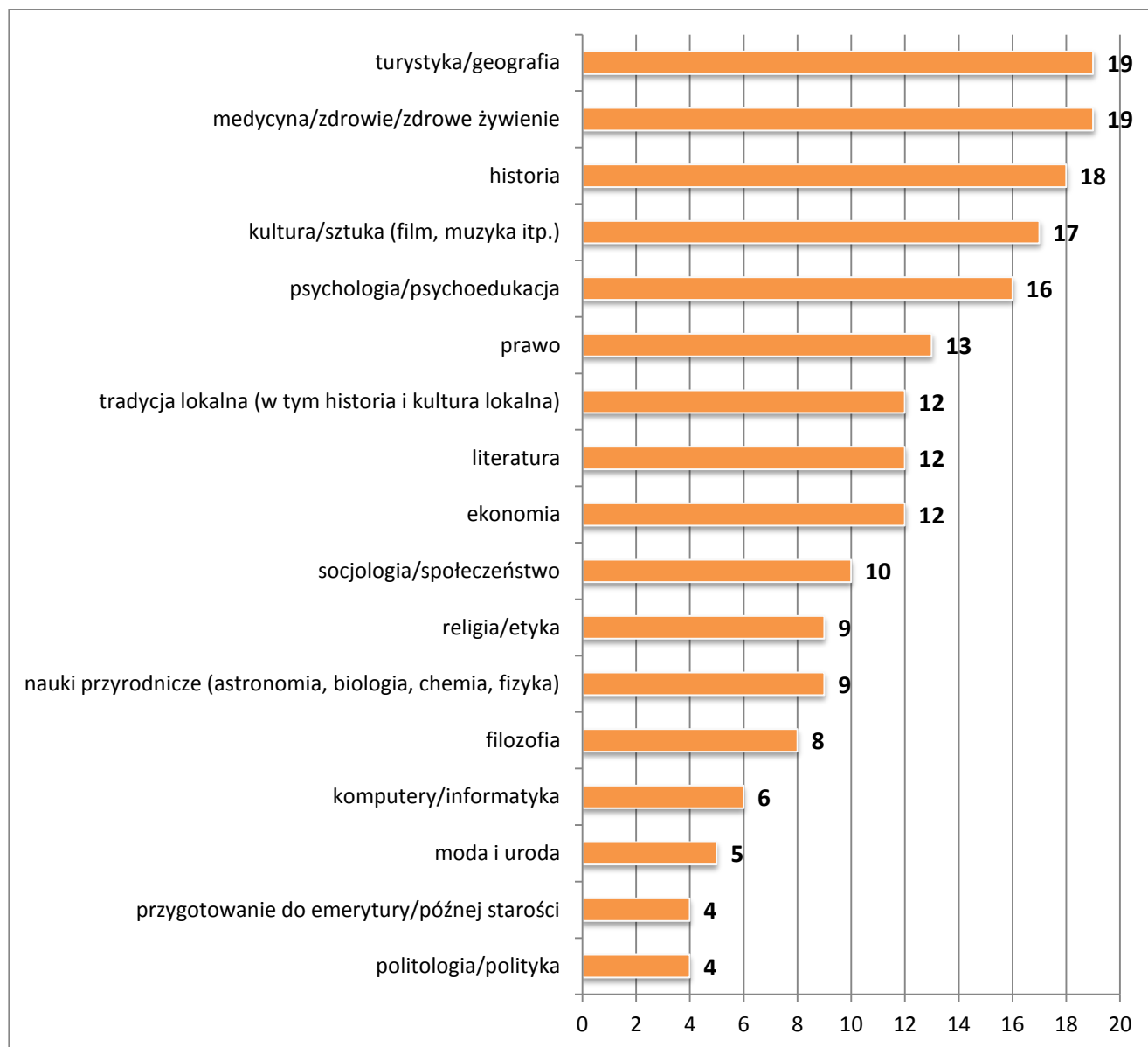
²¹ Przy określaniu godziny odbywania wykładów i zajęć ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

²² Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

a) Wykłady

Zakres tematyczny wykładów jest bardzo różnorodny, od przedmiotów historycznych i społecznych, po spotkania o tematyce medycznej, dbania o urodę i stylizację. Wśród przebadanych UTW najpopularniejszą tematyką wykładów jest *turystyka/geografia*, *medycyna/zdrowie/zdrowe żywienie* (po 19 wskazań), *historia* (18 wskazań), *kultura/sztuka* (17 wskazań) oraz *psychologia/psychoedukacja* (16 wskazań). Obszarami tematycznymi najmniej popularnymi są *politologia/polityka* i *przygotowanie do emerytury/późnej starości* (po 4 wskazania).

Wykres 7. Tematyka wykładów organizowanych przez UTW²³

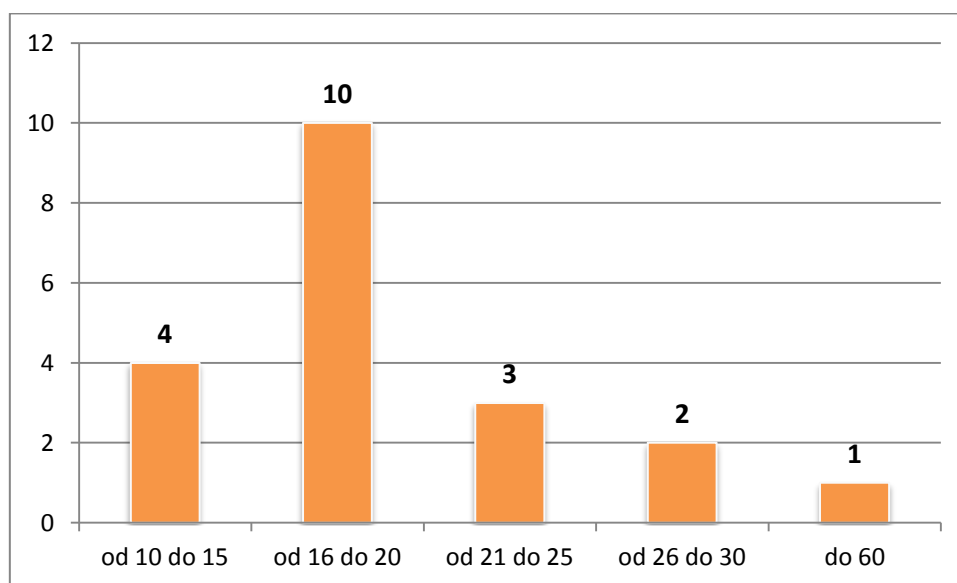
Źródło: Opracowanie własne

Liczba wykładów organizowanych przez UTW może różnić się m.in. ze względu na formę organizacyjno-prawną instytucji, lokalizację, możliwości kadrowe, zainteresowania słuchaczy oraz regularność spotkań. Np. uniwersytet trzeciego wieku działający przy uczelni wyższej w dużym

²³ Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

mieście ma większe możliwości w zorganizowaniu większej liczby wykładów, niż filia uniwersytetu w małej gminie. Potwierdzają to również dane z ankiet. Planowana liczba wykładów na rok akademicki 2014/2015 waha się od 10 do 60 wykładów (średnia dla ankietowanych to 20 wykładów), z czego najmniej wykładów planują zorganizować filie UTW i mniejsze uniwersytety trzeciego wieku, natomiast 30 i 60 spotkań wykładowych prognozują UTW z powiatów grodzkich (po 30 wykładów zamierzają zorganizować Uniwersytet Trzeciego Wiek „Wiatrak” w Bydgoszczy oraz Uniwersytet Trzeciego Wiek Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, a 60 wykładów Toruński Uniwersytet Trzeciego Wiek). Poniższy wykres przedstawia przedziały planowanej liczby wykładów wraz z liczbą wskazań. Jak można zaobserwować, aż połowa ankietowanych UTW zakłada zorganizowanie od 16 do 20 spotkań wykładowych.

Wykres 8. Liczba planowanych spotkań wykładowych w roku akademickim 2014/2015

Źródło: Opracowanie własne

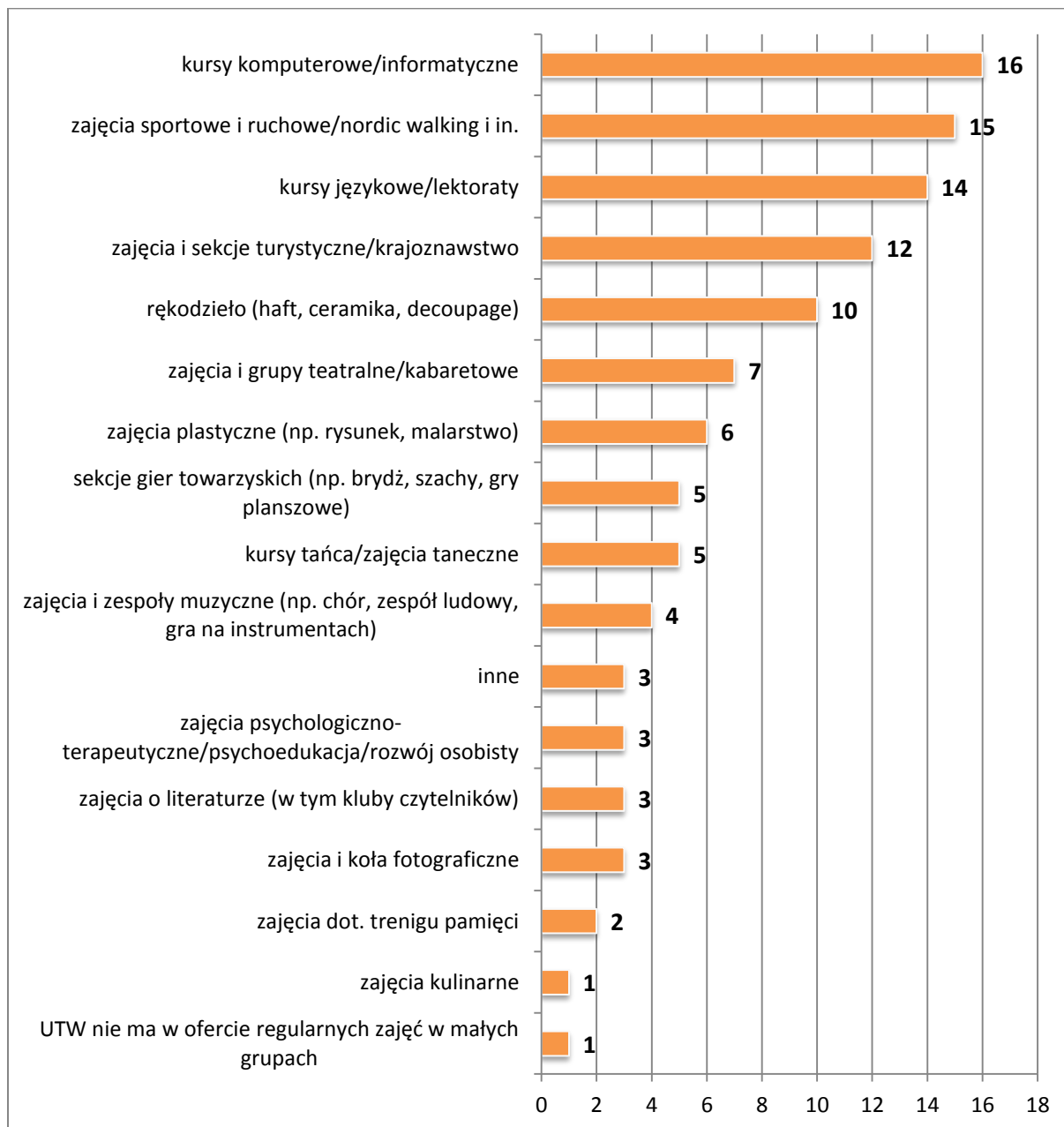
b) Zajęcia

Podobnie, jak w przypadku wykładów, zakres tematyczny zajęć praktycznych organizowanych przez uniwersytety trzeciego wieku jest bardzo szeroki. Dodatkowo celem UTW jest aktywizowanie seniorów w wielu dziedzinach życia oraz zapewnienie możliwości do rozwoju zainteresowań, dlatego uniwersytety prześcigają się w wymyślaniu coraz to ciekawszych rodzajów zajęć. W ofertach programowych UTW spotkać można m.in. lektoraty, kursy komputerowe, zajęcia sportowe i taneczne, zespoły wokalne i rękodzieła, warsztaty dziennikarskie oraz koła zainteresowań. Najpopularniejszymi rodzajami zajęć według badanych są *kursy komputerowe/informatyczne* (16 wskazań), *zajęcia sportowe* (15 wskazań), *kursy językowe* (14 wskazań), *zajęcia i sekcje turystyczne* (12 wskazań) i *zajęcia z rękodzieła* (10 wskazań). Rzadziej organizowanymi zajęciami są spotkania z *treningu pamięci* (2 wskazania) i o *tematyce kulinarnej* (1 wskazanie). Wśród innych rodzajów ćwiczeń, nie wymienionych w kafeterii, a wskazanych przez badanych są m.in. warsztaty z kreowania wizerunku, Bank Czasu, joga, klub miłośników filozofii, czy sekcja rehabilitacji i wypoczynku.

Zajęcia wymagające aktywnego uczestnictwa najczęściej odbywają się raz w tygodniu lub częściej (14 wskazań).

Poniższy wykres przedstawia rodzaje zajęć oferowanych przez przebadane UTW.

Wykres 9. Rodzaje zajęć organizowanych przez UTW²⁴

Źródło: Opracowanie własne

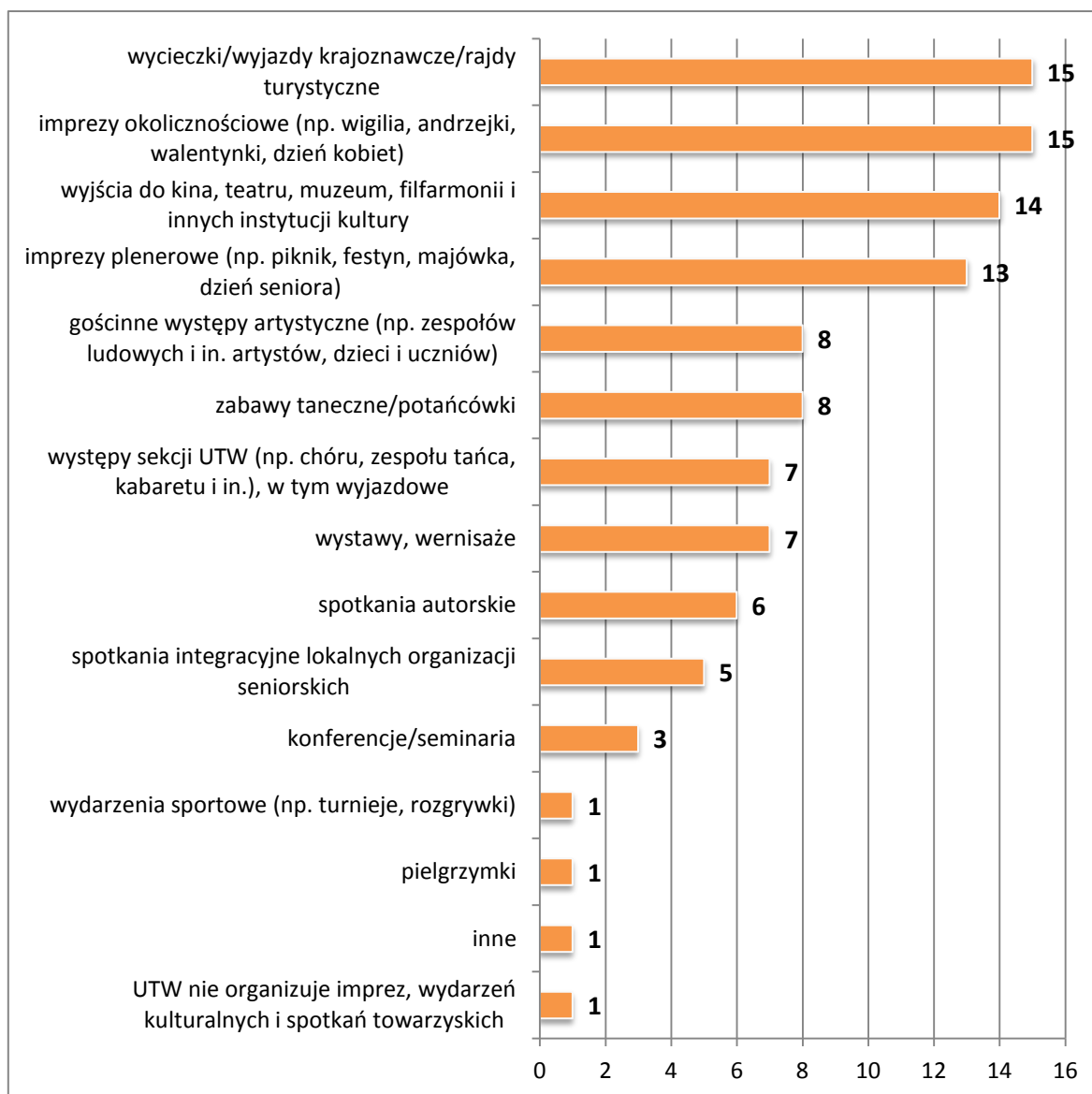
c) Wydarzenia/imprezy okolicznościowe

By wzbogacić swoją ofertę, coraz więcej UTW organizuje wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, naukowe i okolicznościowe. Imprezy te bardzo często skierowane są nie tylko do rodzimego UTW, ale

²⁴ Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

również innych uniwersytetów, czy instytucji. Wydarzeniami cieszącymi się największym zainteresowaniem wśród badanych UTW są *wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne*, *imprezy okolicznościowe* (po 15 wskazań), *wyjścia do instytucji kultury* (14 wskazań) oraz *imprezy plenerowe* (13 wskazań). Rzadziej organizowanymi przedsięwzięciami są m.in. *pielgrzymki*, *wydarzenia sportowe* oraz *inne wydarzenia* np. różnego rodzaju konkursy (po 1 wskazaniu). Poniżej wykres przedstawiający rodzaje imprez organizowanych przez badane UTW.

Wykres 10. Wydarzenia organizowane przez UTW²⁵

Źródło: Opracowanie własne

Wiele instytucji (np. teatry, filharmonie, muzea) organizuje również, specjalnie z myślą o seniorach, szereg imprez kulturalno-edukacyjno-rozrywkowych. Członkowie UTW także korzystają z tej oferty. Według ankietowanych najczęściej biorą oni udział w *zajęciach edukacyjnych dedykowanych seniorom* (12 wskazań) oraz *korzystają ze zniżek na bilety* (10 wskazań)²⁶.

²⁵ Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

²⁶ Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

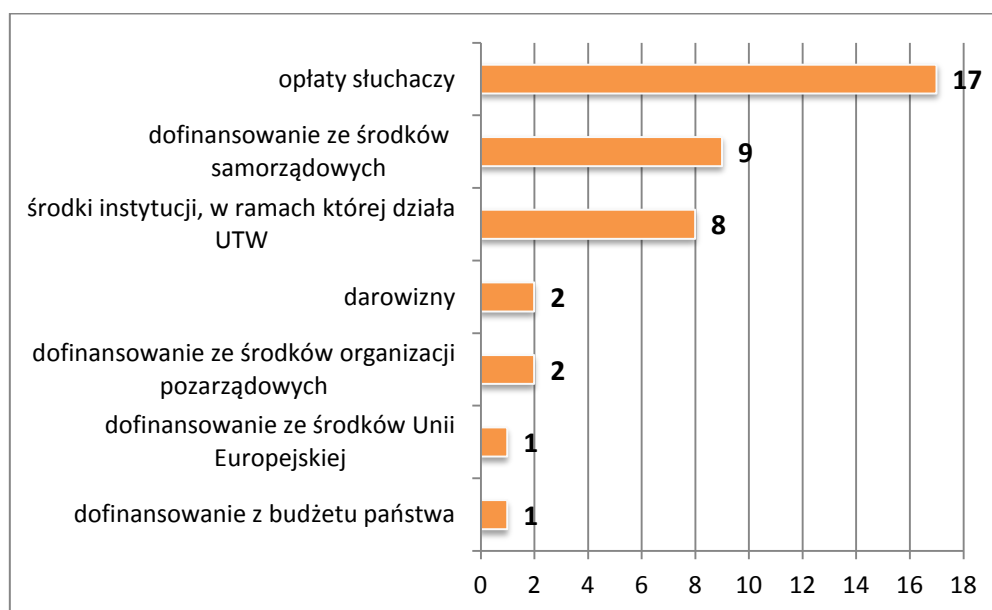
6) Formy samopomocy

Wśród osób starszych rozpowszechniana jest idea wolontariatu i grup samopomocowych. Z racji bogatszego doświadczenia i dysponowania większą ilością czasu wydają się oni bardzo atrakcyjni jako osoby udzielające wsparcia. Jednak wśród badanych uniwersytetów formy samopomocy np. dla osób w trudnej sytuacji finansowej, wymagających odwiedzin i wsparcia w związku ze złym stanem zdrowia praktycznie nie funkcjonują. 16 z 20 badanych UTW nie realizuje żadnej formy samopomocowej. Pozostałe 4 deklarują aktywność w tym obszarze. Kazimierzowski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Bydgoszczy oferuje wsparcie osobom ze złym stanem zdrowia, przy Toruńskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku oraz Uniwersytecie Dla Aktywnych w Ciechocinku funkcjonuje prężnie działająca sekcja wolontariatu, natomiast Golubsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku oferuje wzajemne wsparcie osób zaprzyjaźnionych.

7) Źródła finansowania

Finansowanie uniwersytetów trzeciego wieku w głównej mierze zależne jest od formy organizacyjno-prawnej instytucji. To ona określa m.in. sposoby pozyskiwania środków z innych źródeł. UTW biorące udział w badaniu najczęściej utrzymują się z *opłat słuchaczy* (17 wskazań). Ponadto mogą również wnioskować o *dofinansowanie ze środków samorządowych* (9 wskazań) oraz utrzymywać się ze *środków instytucji, w ramach której działają* (8 wskazań).

Wykres 11. Źródła finansowania UTW²⁷

Źródło: Opracowanie własne

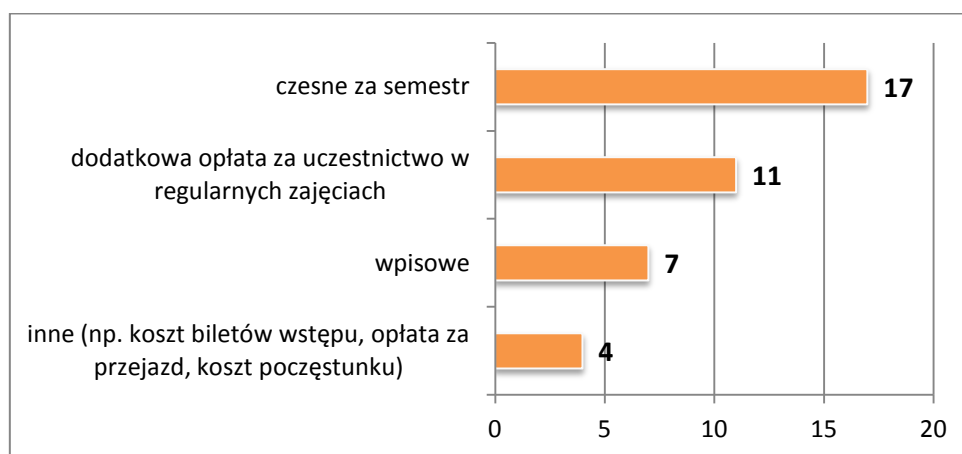
Różne mogą być płatności ponoszone przez uczestników UTW, począwszy od wpisowego, opłaty czesnego za semestr, po dodatkową opłatę za uczestnictwo w regularnych zajęciach. Najczęściej pobieraną opłatą jest czesne semestralne (17 wskazań), którego kwota waha się od 15 zł do 50 zł. Kolejną częstą praktyką jest dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach,

²⁷ Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

np. w kursach językowych, komputerowych czy warsztatach plastycznych (11 wskazań). Tu sumy oscylują w granicach od 4 zł do 11 zł za godzinę lub od 25 zł do 65 zł za semestr. Niektóre UTW pobierają także opłatę wpisową (7 wskazań). Taka opłata pobierana jest jednorazowo przy rekrutacji na zajęcia uniwersytetu i w przypadku badanych UTW waha się od 10 zł do 100 zł. Zdarzają się również sytuacje, że członkowie UTW ponoszą koszty związane z uczestnictwem w wydarzeniach i spotkaniach kulturalnych, np. opłacają koszt transportu, biletów wstępu (4 wskazania). Wysokość opłaty zależna jest np. od rodzaju imprezy, odległości do pokonania oraz liczby uczestników. Warto nadmienić, że wśród ankietowanych znalazły się 2 uniwersytety, w których członkostwo jest całkowicie bezpłatne. Są to Akademia Dorosłego Człowieka w Unisławiu oraz Uniwersytet Każdego Wieku w Rypinie.

Poniżej wykres obrazujący rodzaje płatności ponoszonych przez uczestników uniwersytetów biorących udział w badaniu.

Wykres 12. Rodzaje płatności ponoszonych przez uczestników UTW²⁸

Źródło: Opracowanie własne

8) Kadra UTW

Potencjał i możliwości uniwersytetów trzeciego wieku zależne są w dużym stopniu od dostępności i zasobów kadry, zarówno merytorycznej, jak i pomocy administracyjnej. Według badanych kadra UTW opiera się przede wszystkim na pracownikach zatrudnionych na umowy cywilnoprawne (7 wskazań) zatrudnionych w liczbie 135 osób oraz na wolontariuszach (11 wskazań), których w przebadanych UTW było 114.

Tabela 2. Kadra UTW²⁹

Wyróżnienie	Liczba pracowników
Pracownicy zatrudnieni na umowy cywilnoprawne	135
Wolontariusze	114

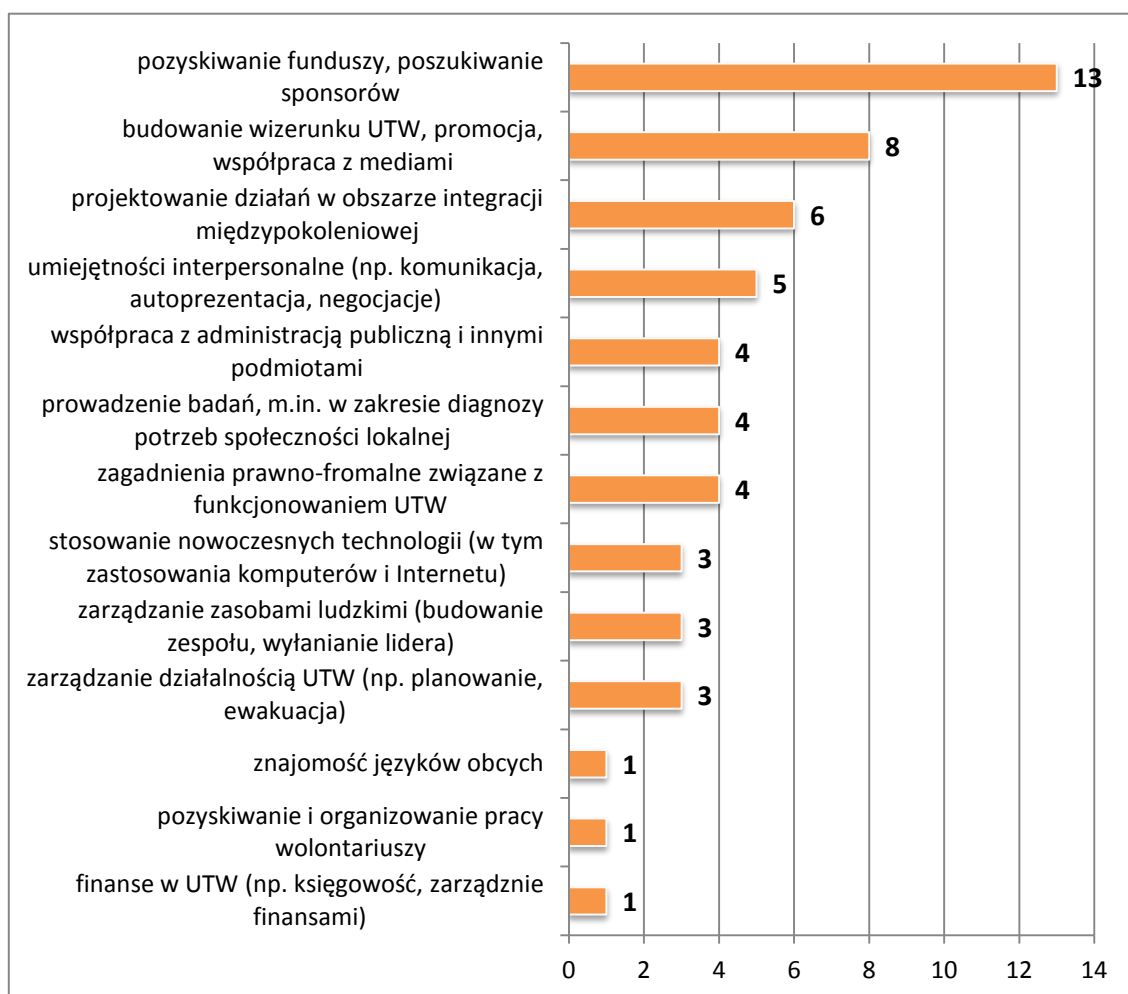
Źródło: Opracowanie własne

²⁸ Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

²⁹ Na pytanie dot. zasobów kadrowych odpowiedziało 13 UTW, 7 nie udzieliło odpowiedzi. Badani mogli zaznaczyć nieograniczoną liczbę odpowiedzi.

Dla rozwoju UTW istotne jest również stałe podnoszenie wiedzy i kompetencji przez pracowników i osoby zaangażowane w prowadzenie uniwersytetu. Tematyka szkoleń jest bardzo różnorodna, od pozyskiwania funduszy, zarządzania działalnością UTW i zasobami ludzkimi, po kursy z budowania wizerunku UTW i współpracy z administracją publiczną i innymi podmiotami. Wśród ankietowanych najbardziej przydatnym szkoleniem byłby *kurs z pozyskiwania funduszy oraz poszukiwania sponsorów* (13 wskazań). Istotne byłyby również *spotkania kształcące w dziedzinie budowania wizerunku UTW, promocji oraz współpracy z mediami* (8 wskazań). Poniżej zamieszczono wykres przedstawiający rodzaje szkoleń, które byłyby przydatne dla pracowników UTW.

Wykres 13. Rodzaje szkoleń, które byłyby przydatne dla pracowników UTW³⁰

Źródło: Opracowanie własne

9) Czynniki utrudniające funkcjonowanie UTW

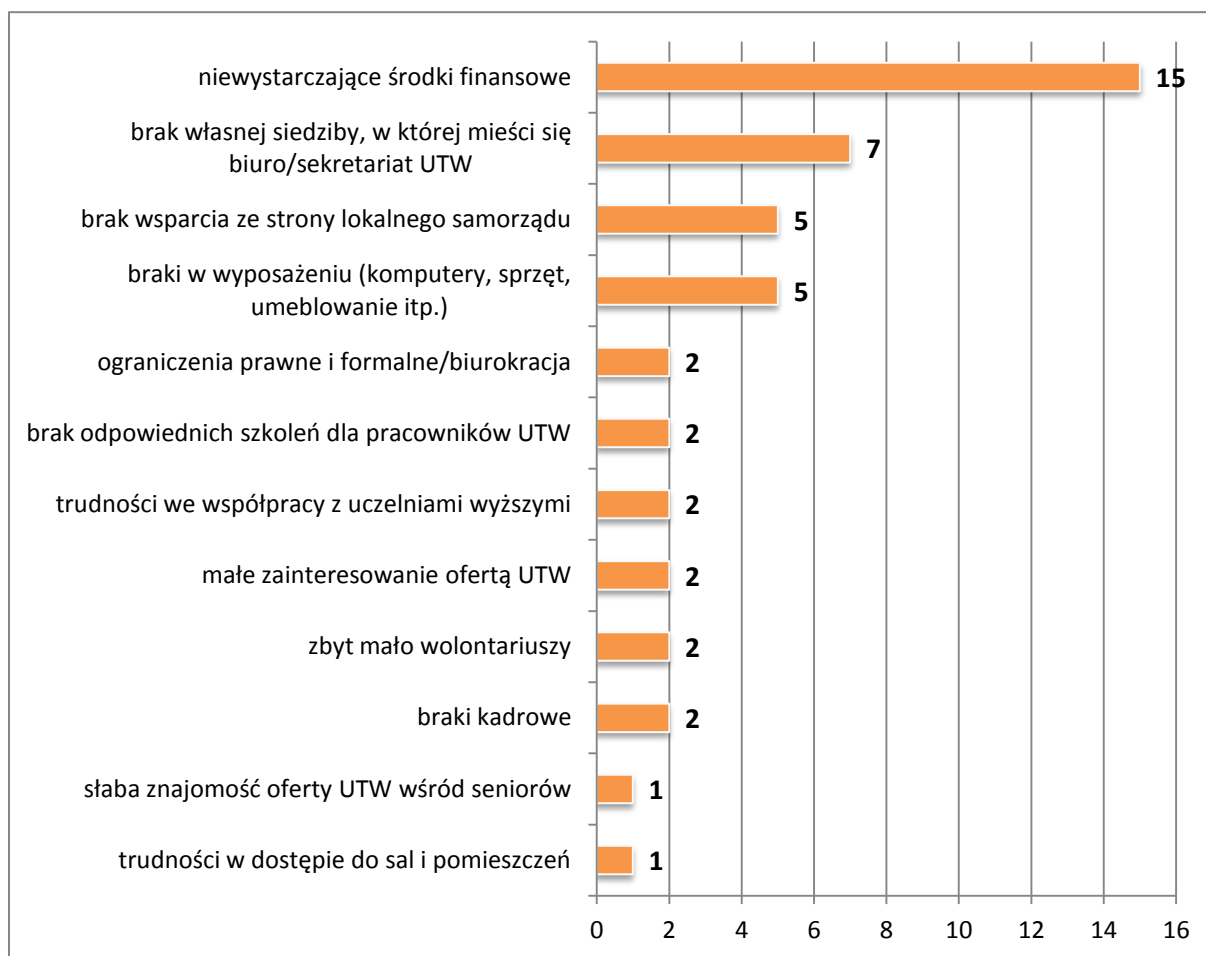
Jak większość instytucji, także uniwersytety trzeciego wieku borykają się w swojej codziennej działalności z różnymi problemami i przeszkodami. Wielokrotnie czynniki te ograniczają i utrudniają ich funkcjonowanie. Jak można było przypuszczać najpoważniejszym problemem utrudniającym

³⁰ Badani proszeni byli o zaznaczenie max 3 odpowiedzi, jednak 4 UTW wskazały od 4 do 6 odpowiedzi. Ponadto 1 UTW nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

działalność badanych UTW są *niewystarczające środki finansowe* (problem ten zaznaczyło aż 15 z 20 badanych UTW). Znaczący wpływ na prawidłową działalność UTW ma również *brak własnej siedziby, w której mieści się biuro/sekretariat UTW* (tę trudność wskazało 7 UTW). Czynniki, które w mniejszym stopniu oddziałują na badane UTW są: *słaba znajomość oferty UTW wśród seniorów oraz trudności w dostępie do sal i pomieszczeń* (po 1 wskazaniu).

Poniżej wykres obrazujący najważniejsze czynniki ograniczające i utrudniające funkcjonowanie uniwersytetów, które wzięły udział w badaniu.

Wykres 14. Czynniki ograniczające i utrudniające funkcjonowanie UTW³¹

Źródło: Opracowanie własne

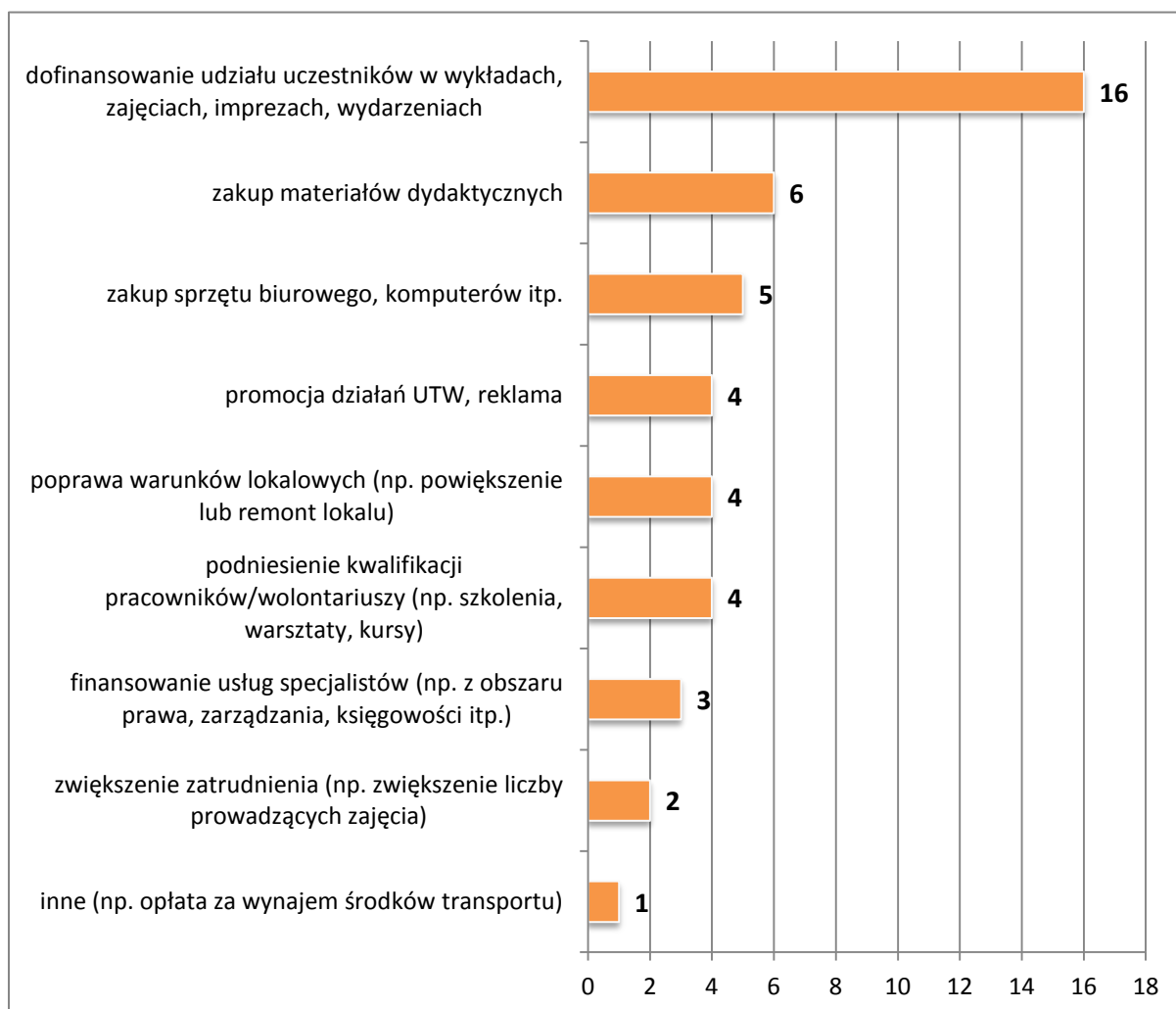
10) Potrzeby UTW

Z powodu występujących problemów w funkcjonowaniu UTW, instytucje te zgłaszają również swoje potrzeby oraz propozycje usprawnień i poprawy sytuacji. Dysponując większymi środkami finansowymi badani przeznaczyliby je przede wszystkim na *dofinansowanie udziału uczestników w wykładach, zajęciach, imprezach, wydarzeniach* (16 wskazań). Dodatkowo *zakupiliby niezbędne materiały dydaktyczne* (6 wskazań) oraz *sprzęty biurowe/komputerowe* (5 wskazań). Jedynie dwa

³¹ Badani proszeni byli o zaznaczenie max 3 odpowiedzi, jednak 1 UTW wskazał 5 odpowiedzi.

uniwersytety przeznaczyłyby nadwyżkę funduszy na zwiększenie zatrudnienia (np. zwiększenie liczby prowadzących zajęcia). Wykres 15 przedstawia najpilniejsze potrzeby badanych UTW.

Wykres 15. Potrzeby UTW³²

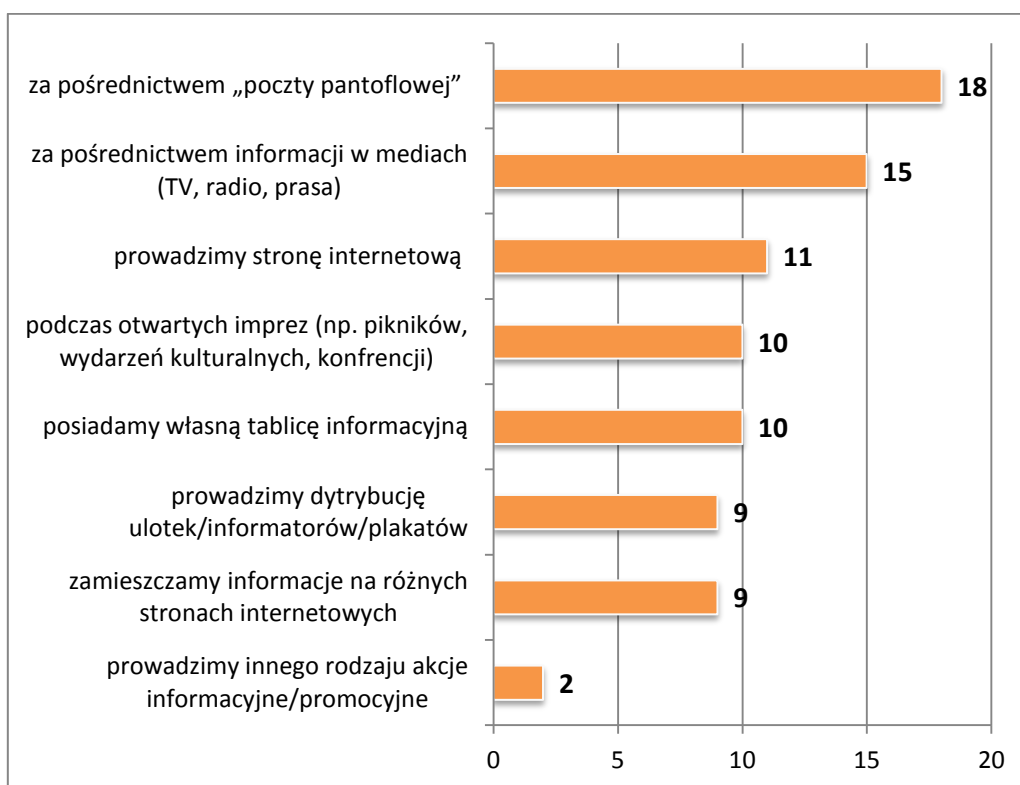
Źródło: Opracowanie własne

11) Promocja działalności UTW

Nie bez znaczenia dla funkcjonowania uniwersytetów trzeciego wieku są realizowane przez nie działania informacyjno-promocyjne, których celem jest przede wszystkim upowszechnianie informacji o działalności placówki oraz pozyskiwanie nowych uczestników. Ankietowane uniwersytety najczęściej docierają do odbiorców *za pośrednictwem „poczty pantoflowej”* (18 z 20 UTW stosuje taką metodę). Często praktykowane jest również *zamieszczanie informacji w mediach np. w TV, radio, prasie* (15 wskazań) oraz *prowadzenie strony internetowej* (11 wskazań). Jak pokazuje poniższy wykres zakres działań informacyjno-promocyjnych podejmowanych przez uniwersytety trzeciego wieku jest bardzo rozbudowany i świadczy o ich aktywności w tym obszarze.

³² Badani proszeni byli o zaznaczenie max 3 odpowiedzi.

Wykres 16. Działania promocyjno-informacyjne podejmowane przez UTW³³

Źródło: Opracowanie własne

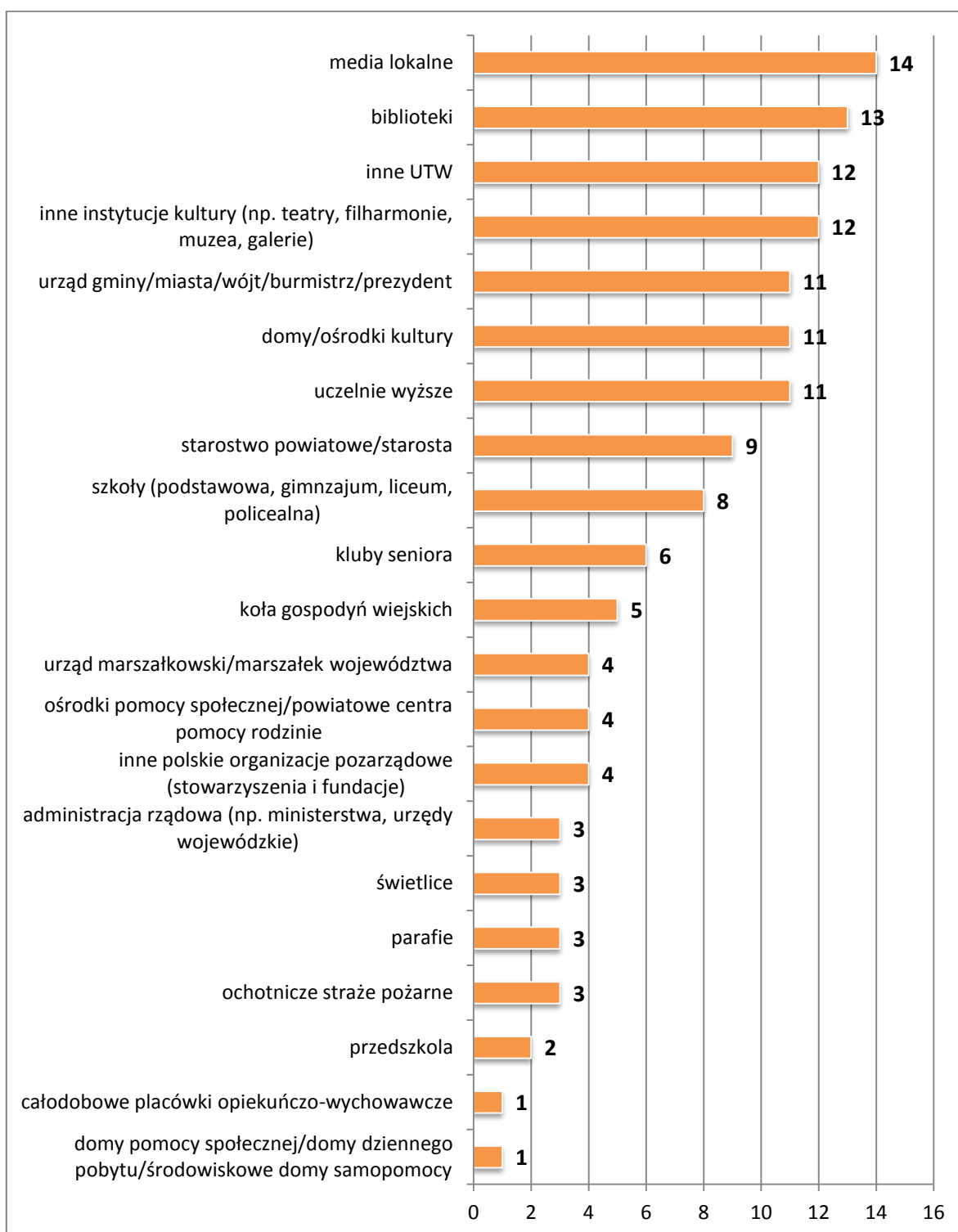
12) Współpraca z innymi instytucjami

Do prawidłowego funkcjonowania instytucji niezbędna jest współpraca i wymiana doświadczeń z innymi placówkami. Także dla działalności UTW współpraca np. z uczelniami wyższymi, bibliotekami, ośrodkami kultury, mediami lokalnymi, urzędami i placówkami oświaty może przynieść znaczące korzyści, zarówno o charakterze finansowym (np. możliwość pozyskania dodatkowych środków), jak również o znaczeniu integracyjnym, czy wymiany międzypokoleniowej.

Badane uniwersytety najczęściej współpracują z *mediami lokalnymi* (14 wskazań), *bibliotekami* (13 wskazań), z *innymi UTW i innymi instytucjami kultury* (po 12 wskazań), *urzędami miast/gmin, ośrodkami kultury oraz uczelniami wyższymi* (po 11 wskazań). Rzadziej nawiązywana jest współpraca pomiędzy UTW a *całodobowymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi* oraz *domami pomocy społecznej/domami dziennego pobytu/środowiskowymi domami samopomocy* (po 1 wskazaniu).

³³ Badani proszeni byli o zaznaczenie wszystkich pasujących odpowiedzi.

Wykres 17. Współpraca UTW z innymi instytucjami³⁴

Źródło: Opracowanie własne

³⁴ Badani proszeni byli o zaznaczenie wszystkich pasujących odpowiedzi.

III. Podsumowanie

- ⇒ Głównymi celami działalności kujawsko-pomorskich UTW są kształcenie, nauka, poszerzenie wiedzy i podtrzymywanie sprawności intelektualnej seniorów oraz stworzenie możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.
- ⇒ Dominującymi formami organizacyjno-prawnymi uniwersytetów trzeciego wieku z województwa kujawsko-pomorskiego są samodzielne stowarzyszenia oraz filie innego UTW.
- ⇒ Najczęstszym źródłem finansowania uniwersytetów trzeciego wieku z naszego regionu są opłaty słuchaczy, pobierane np. w formie czesnego za semestr, wpisowego oraz dodatkowej opłaty w regularnych zajęciach.
- ⇒ Głównymi kryteriami rekrutacyjnymi na zajęcia w UTW są: kryterium wieku (najczęściej wiek powyżej 50 lat) oraz posiadanie statusu emeryta/rencisty.
- ⇒ Kadra uniwersytetów trzeciego wieku z naszego województwa opiera się przede wszystkim na pracownikach zatrudnionych na umowy cywilnoprawne oraz wolontariuszach.
- ⇒ Oferta edukacyjna uniwersytetów trzeciego wieku z naszego regionu jest bardzo różnorodna. Wśród wykładów dominują tematy poświęcone turystyce i geografii, medycynie, zdrowiu i zdrowemu żywieniu, historii, kulturze i sztuce oraz psychologii. Zajęcia wymagające aktywnego uczestnictwa seniorów to przede wszystkim kursy komputerowe, zajęcia sportowe i ruchowe, kursy językowe, zajęcia i sekcje turystyczne oraz warsztaty z rękodzieła. Wśród dodatkowo organizowanych wydarzeń największym zainteresowaniem cieszą się wycieczki i wyjazdy krajoznawcze, imprezy okolicznościowe, wyjścia do instytucji kultury oraz imprezy plenerowe.
- ⇒ Najpoważniejszym problemem utrudniającym i ograniczającym działalność kujawsko-pomorskich UTW są niewystarczające środki finansowe. Natomiast najbardziej nagłą potrzebą jest dofinansowanie udziału uczestników w wykładach, zajęciach, imprezach oraz różnego typu wydarzeniach.

IV. Noty informacyjne o UTW

Celem niniejszego opracowania jest przede wszystkim promowanie uniwersytetów trzeciego wieku, jako instytucji edukujących, rozwijających i integrujących osoby starsze. Dlatego zdecydowaliśmy się zamieścić krótkie metryczki uniwersytetów biorących udział w badaniu zawierające m.in. podstawowe informacje nt. działalności UTW. Mają one stanowić źródło wiedzy dla przyszłych słuchaczy oraz być inspiracją dla innych UTW lub podmiotów zamierzających utworzyć placówkę edukacyjną dla seniorów.

1. Kazimierzowski Uniwersytet Trzeciego Wieku

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
ul. J. K. Chodkiewicza 30
85-064 Bydgoszcz

Podmiot prowadzący: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Rok powstania: 2007 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy

Liczba słuchaczy: 280 osób

Kryteria rekrutacyjne: status emeryta/rencisty oraz osiągnięty wiek 55 lat

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (65 zł za semestr)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, filozofii, historii, komputerów/informatyki, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, mody i urody, nauk przyrodniczych, politologii/polityki, prawa, przygotowania do emerytury/późnej starości, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, socjologii, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia i zespoły muzyczne, zajęcia i grupy kabaretowe

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wystawy/wernisaże, występy sekcji UTW (np. chóru, zespołu tańca i kabaretu), gościnne występy artystyczne, konferencje/ seminaria, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, spotkania autorskie, spotkania integracyjne lokalnych organizacji seniorskich

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

2. Uniwersytet Trzeciego Wieku „Wiatrak”

ul. Bołtucia 7
85-791 Bydgoszcz

Podmiot prowadzący: Fundacja „Wiatrak”

Rok powstania: 2010 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW, opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 35 osób

Kryteria rekrutacyjne: osiągnięty wiek 50 lat

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (30 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, filozofii, historii, komputerów/informatyki, kultury/sztuki, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, nauk przyrodniczych, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia psychologiczno-terapeutyczne/psychoedukacja/rozwój osobisty

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), zabawy taneczne/potańcówki, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych

Adres strony internetowej: www.wiatrak.org.pl

3. Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki

ul. Naruszewicza 11

85-229 Bydgoszcz

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

Rok powstania: 2009 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy, dotacje ze środków Unii Europejskiej

Liczba słuchaczy: 315 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (40 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, komputerów/informatyki, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, mody i urody, prawa, psychologii/psychoedukacji, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, kursy tańca/zajęcia taneczne, zajęcia i zespoły muzyczne, zajęcia i grupy teatralne/kabaretowe, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), zabawy taneczne/potańcówki, występy sekcji UTW (np. chóru, zespołu tańca i kabaretu), konferencje/seminaria, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: www.u3w.byd.pl

4. Toruński Uniwersytet Trzeciego Wieku w Toruniu

ul. Gagarina 37

87-100 Toruń

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Toruński Uniwersytet Trzeciego Wieku w Toruniu

Rok powstania: 1988 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy, składki członkowskie, dotacje ze środków samorządowych, dotacje z budżetu państwa, darowizny

Liczba słuchaczy: 1 311 osób

Kryteria rekrutacyjne: status emeryta/rencisty

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (100 zł), składka semestralna (40 zł), dodatkowe opłaty za uczestnictwo w lektoratach, zajęciach komputerowych i plastycznych (5 zł/godz.)

Rodzaje wykładów: tematyka filozofii, historii, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia /zdrowego żywienia, prawa, socjologii, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, kursy tańca/zajęcia taneczne, zajęcia i zespoły muzyczne, zajęcia plastyczne, rękodzieło, zajęcia i koła fotograficzne, zajęcia o literaturze, sekcje gier towarzyskich, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo, sekcja poetycka, Klub Miłośników Filozofii, Sekcja Rehabilitacji i Wypoczynku, Bank Czasu

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wystawy/wernisaże, zabawy taneczne/potańcówki, występy sekcji UTW, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, konkursy plastyczne

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych i popołudniowych

Adres strony internetowej: www.tutw.org

5. Stowarzyszenie Uniwersytet dla Aktywnych w Ciechocinku

ul. Żelazna 5/8

87-720 Ciechocinek

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Uniwersytet dla Aktywnych w Ciechocinku

Rok powstania: 2011 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy

Liczba słuchaczy: 182 osoby

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (30 zł), czesne za semestr (15 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (od 4 zł do 11 zł za 60 minut)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, filozofii, historii, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, nauk przyrodniczych, politologii/polityki, prawa, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, socjologii, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, kursy tańca/zajęcia taneczne, zajęcia i grupy teatralne/kabaretowe, zajęcia plastyczne, zajęcia o literaturze, sekcje gier towarzyskich, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejk, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wydarzenia sportowe, wystawy/wernisaże, występy sekcji UTW, gościnne występy artystyczne, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, spotkania autorskie

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych popołudniowych i wieczornych

Adres strony internetowej: www.pixigon.pl/universytet/

6. Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy – Filia w Brzozie

ul. Powstańców Wielkopolskich 31 a
86-061 Brzoza

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

Rok powstania: 2012 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy

Liczba słuchaczy: 28 osób

Kryteria rekrutacyjne: zamieszkanie na określonym terytorium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, komputerów/informatyki, kultury/sztuki, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, socjologii, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy komputerowe/informatyczne, rękodzieło

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejk, Walentynki, Dzień Kobiet), wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne

Dni i godziny spotkań: raz/dwa razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

7. Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy – Filia w Solcu Kujawskim

ul. 23 stycznia 9
86-050 Solec Kujawski

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy i Biblioteka Publiczna w Solcu Kujawskim

Rok powstania: 2012 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW, opłaty słuchaczy oraz darowizny

Liczba słuchaczy: 70 osób

Kryteria rekrutacyjne: osiągnięty wiek 50 +

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (30 zł za miesiąc)

Rodzaje wykładów: tematyka historii, kultury/sztuki, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, urody, astronomii, prawa, psychologii/psychoedukacji, socjologii, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty j. angielskiego, włoskiego i francuskiego, kursy komputerowe/informatyczne, kursy tańca/zajęcia taneczne, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), zabawy taneczne/potańcówki, gościnne występy artystyczne, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych, popołudniowych i wieczornych

Adres strony internetowej: brak danych

8. Akademia Dorosłego Człowieka

Gminny Ośrodek Kultury w Unisławiu
ul. Parkowa 22
86-260 Unisław

Podmiot prowadzący: Gminny Ośrodek Kultury w Unisławiu

Rok powstania: 2011 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW

Liczba słuchaczy: 11 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: członkostwo w UTW jest całkowicie bezpłatne

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia /zdrowego żywienia, mody i urody, prawa, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: rękodzieło

Rodzaje wydarzeń: wystawy/wernisaże, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, spotkania autorskie

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: <http://unislaw.pl/contents/24>

9. Golubsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku

ul. Żeromskiego 5/8
87-400 Golub-Dobrzyń

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Golubsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku

Rok powstania: 2007 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków organizacji pozarządowych

Liczba słuchaczy: 50 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (30 zł) oraz składki na spotkania z wyżywieniem (w wysokościach zależnych od miejsca spotkania)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, filozofii, historii, kultury/sztuki, literatury, medycyny /zdrowia/zdrowego żywienia, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, socjologii, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), gościnne występy artystyczne, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, pielgrzymki, spotkania autorskie, spotkania integracyjne lokalnych organizacji seniorskich

Dni i godziny spotkań: raz/dwa razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

10. Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kruszwicy

ul. Kujawska 22

88-153 Kruszwica

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kruszwicy

Rok powstania: 2010 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 30 osób

Kryteria rekrutacyjne: osiągnięty wiek 50 +

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, prawa, psychologii /psychoedukacji, tradycji lokalnej

Rodzaje zajęć: kursy komputerowe/informatyczne, rękodzieło, sekcje gier towarzyskich, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, spotkania autorskie, spotkania integracyjne lokalnych organizacji seniorskich

Dni i godziny spotkań: raz/dwa razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: www.ksr.edu.pl

11. Uniwersytet III Wieku Fundacji Ekspert – Kujawy przy Wyższej Szkole

Pedagogiczno-Technicznej w Koninie

ul. Dworcowa 65

88-100 Inowrocław

Podmiot prowadzący: Fundacja Ekspert – Kujawy

Rok powstania: 2014 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW oraz opłaty słuchaczy

Liczba słuchaczy: 134 osoby

Kryteria rekrutacyjne: osiągnięty wiek 50 lat

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (20 zł), dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (10 zł) oraz opłaty za bilety do kina, teatru i opery (w zależności od spektaklu od 12 zł do 47 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka historii, kultury/sztuki, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, nauk przyrodniczych, prawa, przygotowania do emerytury/późnej starości, psychologii/psychoedukacji, socjologii, tradycji lokalnej, turystyki

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, rękodzieło, zajęcia i koła fotograficzne, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne /krajoznawstwo, zajęcia kulinarne, zajęcia psychologiczno-terapeutyczne /psychoedukacja/rozwój osobisty, zajęcia dot. treningu pamięci, zajęcia z kreowania wizerunku

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), zabawy taneczne/potańcówki, gościnne występy artystyczne, konferencje/seminaria, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych, popołudniowych i wieczornych

Adres strony internetowej: www.utw.ekspert-kujawy.pl

12. Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lipnie

ul. Piłsudskiego 22

87-600 Lipno

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lipnie

Rok powstania: 2007 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy, dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 54 osoby

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (30 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (5 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka historii, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, nauk przyrodniczych, prawa, przygotowania do emerytury/późnej starości, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia plastyczne, rękodzieło, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia psychologiczno-terapeutyczne /psychoedukacja/rozwój osobisty

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wystawy/wernisaże, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej oraz raz/dwa razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: www.sutw-lipno.org

13. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Nakle nad Notecią

ul. Mickiewicza 3

89-100 Nakło nad Notecią

Podmiot prowadzący: Nakielski Ośrodek Kultury

Rok powstania: 2009 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW, opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 110 osób

Kryteria rekrutacyjne: status emeryta/rencisty, osiągnięty wiek 55 lat

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (10 zł), czesne za semestr (20 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (10 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka historii, kultury/sztuki, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, socjologii, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, kursy tańca/zajęcia taneczne, zajęcia i zespoły muzyczne, zajęcia i grupy teatralne/kabaretowe, zajęcia plastyczne, rękodzieło, sekcje gier towarzyskich, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo, joga

Rodzaje wydarzeń: imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wystawy /wernisaże, zabawy taneczne/potańcówki, występy sekcji UTW, gościnne występy artystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, spotkania integracyjne lokalnych organizacji seniorskich

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: www.utw.nok.naklo.pl

14. Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy –

Filia w Szubinie

Szubiński Dom Kultury

ul. Kcyńska 13

89-200 Szubin

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy i Szubiński Dom Kultury

Rok powstania: 2012 r.

Źródła finansowania: dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 35 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (brak danych dot. wysokości opłaty)

Rodzaje wykładów: tematyka filozofii, kultury/sztuki, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, mody i urody, psychologii/psychoedukacji, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: UTW nie ma w ofercie regularnych zajęć w małych grupach

Rodzaje wydarzeń: UTW nie organizuje imprez, wydarzeń kulturalnych i spotkań towarzyskich

Dni i godziny spotkań: raz/dwa razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych

Adres strony internetowej: www.szdk.szubin.net

15. Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku – Oddział w Radziejowie

Lokalna Grupa Działania/dla UTW/

ul. Kościuszki 58

88-200 Radziejów

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku

Rok powstania: 2010 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW, opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 64 osoby

Kryteria rekrutacyjne: zamieszkanie na określonym terytorium

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (20 zł), czesne za semestr (20 zł) oraz koszty przejazdu i uczestnictwa w imprezach (w zależności od imprezy)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, politologii/polityki, prawa, psychologii/psychoedukacji, socjologii, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, zajęcia i grupy teatralne/kabaretowe, rękodzieło, zajęcia i koła fotograficzne, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), zabawy taneczne/potańcówki, występy sekcji UTW, gościnne występy artystyczne, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury, spotkania autorskie, spotkania integracyjne lokalnych organizacji seniorskich

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych i popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

16. Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego wieku we Włocławku – Oddział w Rypinie

ul. Nowy Rynek 20

87-500 Rypin

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku

Rok powstania: 2010 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy oraz niewielkie dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 46 osób

Kryteria rekrutacyjne: osiągnięty wiek 55+

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (50 zł), czesne za semestr (25 zł), dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (lektoraty jęz. angielskiego – 80 zł) oraz opłaty za bilety wstępu do instytucji kultury oraz za przejazdy (w zależności od imprezy)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, obsługi komputera, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, religii/etyki, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, rękodzieło, zajęcia o literaturze, sekcje gier towarzyskich, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wycieczki/wyjazdy krajoznawcze, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: lektoraty i zajęcia sportowe – raz w tygodniu i częściej, wykłady – raz/dwa razy w miesiącu; wykłady, lektoraty i zajęcia sportowe – w dni powszednie, wycieczki, wyjazdy do instytucji kultury – w weekendy; lektoraty – w godz. przedpołudniowych, wykłady – w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

17. Uniwersytet Każdego Wieku w Rypinie

Miejski Zespół Obsługi Oświaty w Rypinie
ul. Warszawska 40
87-500 Rypin

Podmiot prowadzący: Miejski Zespół Obsługi Oświaty w Rypinie

Rok powstania: 2010 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW

Liczba słuchaczy: 96 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: członkostwo w UTW jest całkowicie bezpłatne

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, kultury/sztuki, nauk przyrodniczych, prawa, psychologii/psychoedukacji, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia i grupy teatralne/kabaretowe, zajęcia plastyczne, zajęcia dot. treningu pamięci

Rodzaje wydarzeń: imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: raz/dwa razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

18. Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy – Filia w Łysomicach

ul. Warszawska 19
87-148 Łysomice

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

Rok powstania: 2011 r.

Źródła finansowania: środki instytucji w ramach której działa UTW oraz opłaty słuchaczy

Liczba słuchaczy: 41 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (50 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, historii, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, psychologii/psychoedukacji, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: brak danych

Rodzaje wydarzeń: wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne

Dni i godziny spotkań: w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: www.u3w.byd.pl (Menu Regionalna Sieć – Filie UTW, podmenu Łysomice)

19. Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Zarządzania Środowiskiem w Tucholi

ul. Poczтова 13
89-500 Tuchola

Podmiot prowadzący: Wyższa Szkoła Zarządzania Środowiskiem w Tucholi

Rok powstania: 2006 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków samorządowych

Liczba słuchaczy: 162 osoby

Kryteria rekrutacyjne: status emeryta/rencisty

Opłaty ponoszone przez uczestników: wpisowe (10 zł jednorazowo) oraz czesne za semestr (50 zł)

Rodzaje wykładów: tematyka filozofii, historii, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, nauk przyrodniczych, prawa, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia i grupy teatralne/kabaretowe, zajęcia plastyczne, rękodzieło, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), wystawy/wernisaże, zabawy taneczne/potańcówki, występy sekcji UTW, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: raz w tygodniu i częściej, w dni powszednie, w godz. przedpołudniowych

Adres strony internetowej: <http://www.powiat.tuchola.pl/uniw-trzeciego-wieku>
<http://www.wszs.tuchola.pl/nowa/index.php/uczelnia/uniwersytet3wieku>

20. Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Wandy Dobaczewskiej w Żninie

ul. Poczтова 15
88-400 Żnin

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Wandy Dobaczewskiej w Żninie

Rok powstania: 2006 r.

Źródła finansowania: opłaty słuchaczy oraz dotacje ze środków organizacji pozarządowych

Liczba słuchaczy: ok. 171 osób

Kryteria rekrutacyjne: nie obowiązuje żadne kryterium

Opłaty ponoszone przez uczestników: czesne za semestr (25 zł) oraz dodatkowa opłata za uczestnictwo w regularnych zajęciach (20 zł za semestr)

Rodzaje wykładów: tematyka ekonomii, filozofii, historii, komputerów/informatyki, kultury/sztuki, literatury, medycyny/zdrowia/zdrowego żywienia, nauk przyrodniczych, politologii/polityki, prawa, przygotowania do emerytury/późnej starości, psychologii/psychoedukacji, religii/etyki, socjologii, tradycji lokalnej, turystyki/geografii

Rodzaje zajęć: kursy językowe/lektoraty, kursy komputerowe/informatyczne, zajęcia sportowe i ruchowe/nordic walking, zajęcia i sekcje turystyczne/krajoznawstwo, spotkania z Kołem Emerytów i Rencistów

Rodzaje wydarzeń: imprezy okolicznościowe (np. Wigilia, Andrzejki, Walentynki, Dzień Kobiet), imprezy plenerowe (np. piknik, festyn, majówka, dzień seniora), gościnne występy artystyczne, wycieczki/wyjazdy krajoznawcze/rajdy turystyczne, wyjścia do kina/teatru/muzeum/filharmonii i innych instytucji kultury

Dni i godziny spotkań: zajęcia sportowe i kursy językowe – raz w tygodniu i częściej, wykłady – dwa/trzy razy w miesiącu, w dni powszednie, w godz. popołudniowych

Adres strony internetowej: brak danych

V. Załącznik – wykaz uniwersytetów trzeciego wieku z województwa kujawsko-pomorskiego³⁵

LP.	Adres	Numer telefonu
1	Kazimierzowski Uniwersytet Trzeciego Wieku Uniwersytet Kazimierza Wielkiego ul. J.K. Chodkiewicza 30 85-064 Bydgoszcz	52 323-67-09
2	Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich Al. ks. S. Kaliskiego 7 85-790 Bydgoszcz	
3	Uniwersytet Każdego Wieku przy Wydziale Zamiejscowym w Bydgoszczy Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu Wydział Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy ul. Fordońska 74 85-719 Bydgoszcz	52 582-91-18 fax 52 582-91-18
4	Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Środowiska w Bydgoszczy ul. Fordońska 120 85-739 Bydgoszcz	52 328-40-31
5	Uniwersytet Medyczny Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Nauk o Zdrowiu KONTAKT - Sekretariat UMTW ul. Karpacka 54 85-164 Bydgoszcz	52 379-23-52
6	Uniwersytet Trzeciego Wieku „Wiatrak” ul. Bołtucia 7 85-791 Bydgoszcz	52 323-48-10
7	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki ul. Naruszewicza 11 85-229 Bydgoszcz	52 567-07-07
8	Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wojewódzkim Ośrodku Kultury Plac Kościeleckich 6 85-033 Bydgoszcz	
9	Uniwersytet Otwarty przy Bydgoskiej Szkole Wyższej ul. Unii Lubelskiej 4C 85-059 Bydgoszcz	

³⁵ Dane na luty 2015 r. na podstawie bazy adresowej UTW z województwa kujawsko-pomorskiego opracowanej przez Ogólnopolską Federację Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Nowym Sączu dostępnej pod adresem internetowym: <http://www.federacja.utw.pl/images/pliki/kujawskopomorskie.pdf> (data aktualizacji styczeń 2014 rok) oraz na podstawie stron internetowych wybranych uniwersytetów/szkół wyższych z naszego województwa, o adresach: <http://www.u3w.byd.pl/index.php?id=290&submenu=>; http://wshe.pl/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=55&Itemid=134 (data korzystania: 20.02.2015 r.)

LP.	Adres		Numer telefonu
10	Grudziądz	Akademia Seniora Al. 23 Stycznia 42 86-300 Grudziądz	605-860-089
11	Toruń	Toruński Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Gagarina 37 87-100 Toruń	
12	Włocławek	Włocławski Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Nowomiejska 25 87-800 Włocławek	54 232-99-56
13		Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku WSHE we Włocławku Dział Dydaktyki ul. Okrzei 94, pokój nr 19 (Collegium Maius) 87-800 Włocławek	54 425-20-07 wew. 23;
Powiat aleksandrowski			
*	Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku Oddział w Aleksandrowie Kujawskim ul. Słowackiego 8 87-700 Aleksandrów Kujawski		54 282-48-55, 54 282-21-94, 54 282-25-18
14	Stowarzyszenie Uniwersytet dla Aktywnych w Ciechocinku ul. Żelazna 5/8 87-720 Ciechocinek		
Powiat brodnicki			
15	Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Towarzystwie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski ul. Wyspiańskiego 13 87-300 Brodnica		
Powiat bydgoski			
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Białych Błotach Zapisy: Białobłocki Ośrodek Kultury ul. Czysta 1a 86-005 Białe Błota		
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Dobrczu Zapisy: Gminny Ośrodek Kultury ul. Długa 52 86-022 Dobrcz		52 381-81-31; 52 364-80-37

LP.	Adres	Numer telefonu
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Koronowie Zapisy: Zespół Szkół Zawodowych im. gen. S. Maczka ul. Dworcowa 53 86-010 Koronowo	
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Brzozie ul. Powstańców Wielkopolskich 31a 86-061 Brzoza	52 320-15-41
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Osielsku Zapisy: Gminny Ośrodek Kultury w Osielsku ul. Szosa Gdańska 57 86-031 Osielsko	52 381-35-68
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Solcu Kujawskim ul. 23 stycznia 9 86-050 Solec Kujawski	52 387-29-51
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Karolewie Zapisy: Zespół Szkół Agro-Ekonomicznych im. Bronisława Zamojdzina Karolewo 8 86-022 Dobrcz	
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Sicienku Zapisy: Gminny Ośrodek Kultury ul. Bydgoska 6 86-014 Sicienko	
Powiat chełmiński		
16	Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Chełmińskim Domu Kultury Chełmiński Dom Kultury ul. Dworcowa 40a 86-200 Chełmno	56 686-48-08
17	Akademia Dorosłego Człowieka Gminny Ośrodek Kultury w Unistawiu ul. Parkowa 22 86-260 Unistaw	56 686-87-34
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Lisewie Urząd Gminy w Lisewie ul. Chełmińska 2 86 - 230 Lisewo	
Powiat golubsko-dobrzyński		

LP.	Adres	Numer telefonu
18	Golubsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Żeromskiego 5/8 87-400 Golub-Dobrzyń	56 682-16-90
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Kowalewie Pomorskim Zapisy: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Plac Wolności 13 87-410 Kowalewo Pomorskie	
Powiat inowrocławski		
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Gniewkowie Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Gniewkowie ul. Dworcowa 5 88-140 Gniewkowo	
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Inowrocławiu Wydział Zarządzania i Nauk Społecznych w Inowrocławiu Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy ul. Poznańska 43/45 88-100 Inowrocław	52 567-00-85
19	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kruszwicy ul. Kujawska 22 88-153 Kruszwica	52 569-10-39
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Pakości Zapisy: Ośrodek Kultury i Turystyki ul. Św. Jan 12 88-170 Pakość	52 351-83-45 fax 52 354-85-26
20	Uniwersytet III Wieku Fundacji Ekspert - Kujawy przy Wyższej Szkole Pedagogiczno - Technicznej w Koninie ul. Dworcowa 65 88-100 Inowrocław	52 357-62-15
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Złotnikach Kujawskich Zapisy: Gimnazjum im. Karola Urbańskiego w Złotnikach Kujawskich ul. Powstańców Wielkopolskich 88-180 Złotniki Kujawskie	52 351 71 29
Powiat lipnowski		
21	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Lipnie ul. Piłsudskiego 22 87-600 Lipno	

LP.	Adres	Numer telefonu
*	Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku Oddział w Dobrzyniu nad Wisłą Kontakt: WSHE we Włocławku Dział Dydaktyki ul. Okrzei 94, pokój nr 19 (Collegium Maius) 87-800 Włocławek Zajęcia: Dobrzyński Dom Kultury Żak ul. Szkolna 2 87-610 Dobrzyń nad Wisłą	
*	Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku Oddział w Wielgim Kontakt: WSHE we Włocławku Dział Dydaktyki ul. Okrzei 94, pokój nr 19 (Collegium Maius) 87-800 Włocławek Zajęcia: Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie ul. Szkolna 5 87-603 Wielgie	
Powiat mogileński		
22	Uniwersytet Trzeciego Wieku - sekcja Mogileńskiego Domu Kultury ul. Ks. P. Wawrzyniaka 1 88-300 Mogilno	52 315-24-80 fax 52 315-25-92
Powiat nakielski		
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Kcyni Gminne Centrum Kultury i Biblioteki im. Klary Prillowej w Kcyni ul. Libelta 27 89-240 Kcynia	
23	Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Mickiewicza 3 89-100 Nakło nad Notecią	52 386-08-62
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Szubinie Szubiński Dom Kultury ul. Kcyńska 13 89-200 Szubin	52 384-82-36
Powiat radziejowski		
*	Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku we Włocławku Oddział w Radziejowie Lokalna Grupa Działania /dla UTW/ ul. Kościuszki 58 88-200 Radziejów	
Powiat rypiński		

LP.	Adres	Numer telefonu
*	Kujawsko-Dobrzyński Uniwersytet Trzeciego Wieku we Włocławku Oddział w Rypinie ul. Nowy Rynek 20 87-500 Rypin	
24	Uniwersytet Każdego Wieku Miejski Zespół Obsługi Oświaty w Rypinie ul. Warszawska 40 87-500 Rypin	54 280-96-48
Powiat sępoleński		
25	Uniwersytet Trzeciego Wieku prowadzony przez Stowarzyszenie "Duże Różowe Słońce" ul. Jeziorna 6 89-400 Sępólno Krajeńskie	
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Więcborku Zapisy: Urząd Miejski w Więcborku ul. Mickiewicza 22 89-410 Więcbork Zajęcia: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury ul. Pocztowa 2 89-410 Więcbork	52 389-52-25
Powiat świecki		
26	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Świeciu ul. Wyszyńskiego 15 86-150 Świecie	52 331-21-88
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Nowem Zapisy: Centrum Kultury "Zamek" Plac Zamkowy 3 86-170 Nowe	
Powiat toruński		
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Chełmży Zapisy: Chełmżyński Dom Kultury ul. Bydgoska 7 87-140 Chełmża	56 675-61-15
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Łysomicach ul. Warszawska 19 87-148 Łysomice	56 678-31-52

LP.	Adres	Numer telefonu
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Czernikowie Zapisy: Urząd Gminy w Czernikowie ul. Słowackiego 12 87-640 Czernikowo	
Powiat tucholski		
27	Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Zarządzania Środowiskiem w Tucholi ul. Poczтова 13 89-500 Tuchola	604-592-102
Powiat wąbrzeski		
*	Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Wąbrzeźnie Zapisy: Wąbrzeski Dom Kultury ul. Wolności 47 87-200 Wąbrzeźno	
Powiat żniński		
28	Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Mogileńska 3 88-190 Barcin	52 383-22-50 723-225-951
29	Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Wandy Dobaczewskiej w Żninie ul. Poczтова 15 88-400 Żnin	